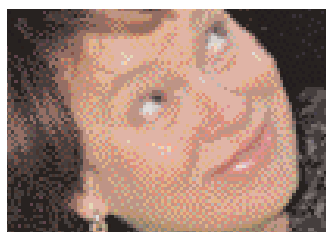

Gotländsk försvars- vilja repar sig

Nedläggningen av P18 gör
att hemvärnets betydelse
ökar. ► 5

Konferensen Folk och försvar:

– Hemvärnet kommer att ha
en viktig roll i insatsförsvaret,
sa försvarsministern. ► 10

Stockholm övar i brigad

Transportkapaciteten är
akilleshälen när hemvärnet
ska öva i större förband. ► 22

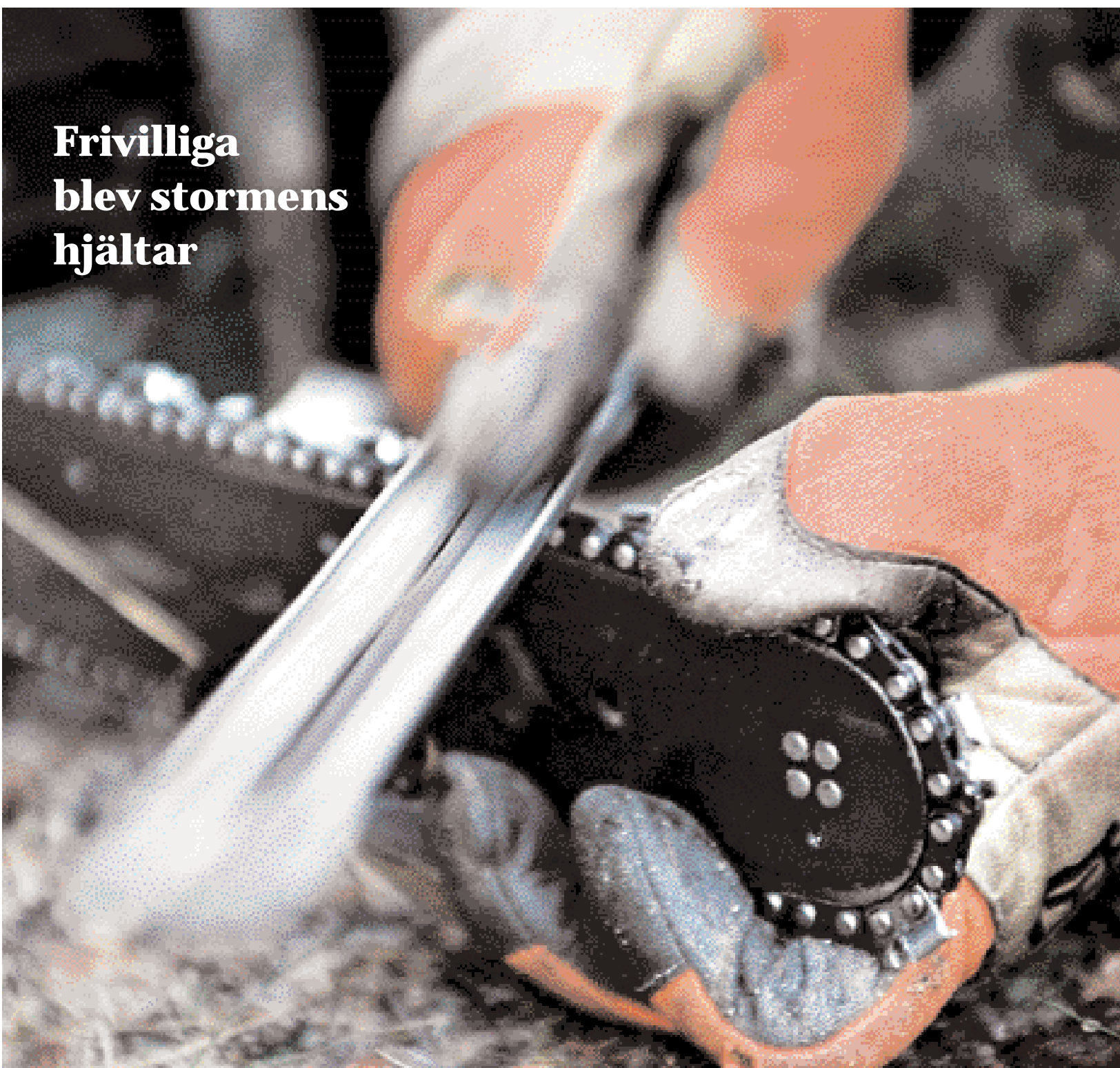
Harrys soldater vill ha action

Insatsplutonerna i Norr-
botten är antingen i rörelse
eller skydd. ► 28

Hemvärnet 1 2005

Frivilliga blev stormens hjältar

Receptet för ett bättre hemvärn

FOTO: ANDERS KÄMPE

"Hemvärnets styrka är just att vi är organiserade redan i fred, har enkla ledningsprinciper, egen logistikfunktion, finns över ytan samt har en uthållighet som varar dagar och nätter över stora områden."

Isamband med att jag besökte chefen för Kronobergsgruppen i Växjö som hade ett stort ansvar för Försvarsmaktens insatser efter stormen i södra Sverige fick jag en fråga av en journalist: Är det bra att det sker katastrofer så att hemvärnet betydelse belyses för våra medborgare och beslutsfattare? Självklart inte, var mitt svar. Ingen kan önska katastrofer som orsakar dödsfall, lidande och ekonomisk ruin för många. Däremot är jag glad för att Försvarsmakten och inte minst hemvärnet återigen visat vilken resurs vi är för hela samhället. Vi har en unik förmåga att snabbt kunna få igång ledning och samverkan med olika lokala myndigheter och lämna ett långvarigt stöd till samhället. Hemvärnets styrka är just att vi är organiserade redan i fred, har enkla ledningsprinciper, egen logistikfunktion, finns över ytan samt har en uthållighet som varar dagar och nätter över stora områden.

Min vardagshjälte Niclas jobbade tillsammans med räddningschefen i Ljungby. Deras uppträdande som "stridspar" var nödvändigt för att många viktiga funktioner skulle kunna upprätthållas under de första hektiska dygnet. Jag är imponerad av alla de ansträngningar som skett med alla olika insatta hemvärnsförband inklusive avtalsorganisationer och alla andra som hjälpte till. Men ibland blir jag lite trött på att alla vill markera att just dom var där utan att sätta in insatsen i ett större sammanhang. För mig är det ytterst Försvarsmakten med dess resurser och ledningsorganisation med alla grundutbildningsförband och hemvärn som är medlet att kunna hjälpa till. På samma sätt är det för mig självklart att det i hemvärnsförbanden också finns soldater från våra olika avtalsorganisationer med speciella kompetensområden. Det är vi som en hel familj som är Försvarsmaktens ansikte utåt.

Jag tror inte att dessa resurser eller våra förmågor kan ersättas. Jag anser inte att det är försvarbart att bygga upp en liknande struktur med andra ideella organisationer. Dom pengarna finns helt enkelt inte.

Jag tror också att många av våra beslutsfattare förstår det, och ännu mera nu. I detta sammanhang är det viktigt att påpeka att väpnad strid är vår huvuduppgift och att träningen för denna uppgift och hela uppbyggnaden av hemvärnet ger synergieffekter. Hemvärnet är ett krigsförband som ingår i insatsorganisationen.

Efter katastrof och sorg kommer en ny vardag. För mig är utmaningen detta är att förmå hemvärnets personal att förändra attityden till att uppfylla sina kontrakt. Det system vi har är ett moraliskt åtagande där alla som är hemvärns-soldater med frivillighet förbinder sig att öva ett visst antal timmar. I verkligheten uppfyller färre än 50 procent sin förpliktelse. Det är underkänt.

Om man vill vara med i det hemvärn som riksdagen nyligen har beslutat om är det dags att ställa upp – eller sluta. En av grundtankarna är uppfyllda förband i fred och ökad differentiering. Hemvärnet urholkas om inte deltagandet ökar och den enskilde tar ett större ansvar. En idé jag har är att avskaffa detta med timmar, avtalstid tid, övrig tid med mera. Jag vill istället delegera ansvaret till plutonen att genomföra de övningar som krävs för att uppnå målen. Det kan innebära att alla inte är med jämt men att det finns kunskap och färdighet inom plutonen att lösa uppgifterna. Kravfloran kommer att variera beroende på vilka uppgifter förbandet har eller vilka uppgifter du som befäl har. Om man inte uppfyller grundkraven som soldat så måste den enskilde genomföra en repetitionskurs innan det är tillåtet att öva med plutonen. Lågstanivån måste upp om vi skall kunna öva på ett bra sätt. Gör vi det, tycker alla att det är roligt och intressant, då ökar närvaron och då ökar rekryteringen och då blir hemvärnet bättre. Enkel logik! Ställer du upp på detta?

En annan utmaning är att förbättra deltagandet från våra avtalsorganisationer. Just nu sker en översyn av vilka behov Försvarsmakten har av frivilliga försvarsorganisationer. Hemvärnet är det krigsförband som har störst behov av

dem. Mitt problem är att många befattningar är vakanta och detta kompetensbortfall gör våra förband "ihåliga". Jag är övertygad om nyttan av att våra avtalsorganisationer ingår i hemvärnet men jag är också klar över att om en förbättring skall ske krävs en mycket tydlig prioritering av dessa organisationers vilja att lösa sina bemanningsuppgifter. Ser vi inga hållbara lösningar tillsammans tror jag det är dags att byta system och principer för hur vi skall utnyttja våra samarbetspartners.

En tredje utmaning är den fortsatta differentieringen av hemvärnet. Insatsplutoner och insatskompaniledningar har varit en framgång. Huvuddelen har uppnått mycket goda resultat. Min ambition är att fortsätta utvecklingen med utökad förmåga inom ytövervakning, NBC och räddning och röjning. Sannolikt kommer flera plutoner med dessa kompetenser att införas i vår bataljonsstruktur med början 2006.

Verksamheten under år 2004 har genomförts med gott resultat. Målen har i huvudsak uppnåtts. Vår rekrytering fungerar och över 2 500 nya soldater har tillförts våra förband. Vi kan självklart bli bättre och receptet har ni fått: Bättre övningar ger högre deltagande vilket medför ökad förmåga och rekryteringskraft. Ju fler som aktivt deltar desto roligare är det att vara soldat i vårt moderna hemvärn. Nog med ord denna gång. Vi syns i fält. Leve hemvärnet!

ANDERS LINDSTRÖM
Rikshemvärnschef

PS. ÖB har särskilt bett mig framföra hans tack till alla som varit insatta efter stormen i södra Sverige. I sitt nyhetsbrev den 3 februari skrev han bland annat: "Jag är stolt över de fina insatser som nu uppmärksammas och lovordas i olika sammanhang. Inte minst hemvärnets personal har gjort stor nytta. Listan över tidigare insatser kan göras lång." DS

Omslagsbilden. Röjningsarbetet efter stormen gav många prov på yrkeskunnande. FOTO: MAGNUS FORSBERG

5 Försvarsvänliga Gotland besökt

Gotlandshemvärnet får ökad betydelse efter nedläggningen av P18.

8 Hemvärnsnytt

Vi minskar men ganska långsamt. Hög kompetens i nya plutoner. Snart klart för stöd till polisen i terrorbekämpningen.

18 Ny chefskurs på HvSS

En ledningspluton ser till att bataljonsstaben kan verka direkt.

20 Bilden

Ingen sentimentalitet när Göteborg Energis driftvärn sköt sista skottet.

22 Transporterna trång sektor

När Stockholmshemvärnet övade i brigad sattes logistiken på prov.

25 Action i Boden

Harrys soldater övar med fart och fläkt och granatkastarunderstöd.

28 Stormens hjältar

Hemvärnets personal rönt stor uppskattning och bidrog troligen till att rädda liv.

32 Landet runt

36 Debatt

Håll fingrarna borta från namnet. Ryggdunkande ger dålig produkt.

40 Broar svår uppgift

Cheferna sätts på prov när Stockholms broar försvaras.

Det var rätt att göra om hemvärnet

FOTO: ANDERS KÄMPE

Var det rätt att utsätta hemvärnet för en sådan kraftig omorganisation som sker nu? Svaret måste bli ja. En förlängning av 1990-talets hemvärn hade inte haft en chans att överleva i det hårda klimat som råder i försvaret i dag. Visst, försvars-engagerade frivilliga behövs fortfarande. Men det räcker inte med stora volymer, föråldrad utrustning och viss personlig färdighet. Nu krävs också en spets av samövade förband som kan lösa svårare uppgifter än hemvärnets klassiska.

Svaret på denna efterfrågan är insatshemvärnet, som visat sig vara ett lyckokast. Redan 2006 kommer också ett antal specialplutoner för NBC, underrättelser och räddning och röjning att sättas upp. Detta som en följd av försvarsbeslutet, som kräver att halva hemvärnet kan mer än bevaka och skydda.

Klokt nog vill rikshemvärnschefen skyn-da långsamt. Han vill först se till att för-tätningen av bataljoner och kompanier, över-gången till enhetliga förband och mer ratio-nella sätt att öva verkligen hinner sätta sig. Av allt att döma får hemvärnet också en tillräck-ligt stor del av kakan under de närmaste åren för att slippa genomföra förändringarna i pa-nik. I ÖB:s svåra ekvation – att få uppgifterna att gå ihop med drastiskt sänkta anslag – mäs-te det ändå väga tungt att hemvärnet är den absolut största förbandsmassan i vårt natio-nella försvar.

På plussidan står även att både riksdag, re-gering och försvarsledning ännu en gång be-

kräftar värdet av frivilligt rekryterade förband. En eventuell övergång till pliktigt hemvärn skjuts återigen på en obestämmd framtid. För-svarsbeslutet vimlar av positiva skrivningar om hemvärnet.

En nedläggning av militärdistriktssta-berna i Boden, Strängnäs och Göteborg vore däremot inte alls någon fördel. På kort sikt borde inte hemvärnssoldaten märka så mycket. Men civil samverkan och insatsled-ning försvåras genom att kontaktnäten bryts sönder. Faktum är också att MD-staberna ut-vecklats till något av en riddarvakt för resterna av det territoriella försvaret. Och det är inte alls säkert att de 13 förbandschefer, som troli-gen får det formella ansvaret för utbildningen av hemvärnet, vare sig kan eller vill axla den manteln. Om en nedläggning genomförs är den förmodligen oåterkallelig. Fundera en gång till! Man måste ha närkontakt med hem-värnet för att förstå dess betydelse.

Mycket olyckligt är att sju militär-distriktsgrupper försvinner i år, vilket försvagar utbildningen av hemvärnet och de frivilliga i våra systerorganisationer i de regio-ner som berörs. Följden blir ett glesare nät av stödjepunkter som kan leda till en tunnare militär närvaro. För strategier som anser att bara de större städerna är viktiga att skydda spelar det ingen roll, men det är ett slag mot hemvärnsidén.

ULF IVARSSON
chefredaktör

TIDSKRIFTEN HEMVÄRNET PÅ INTERNET: www.hemvarnet.mil.se/hemvarnet/

Hemvärnet

Nummer 1. Februari 2005. Årgång 65

Tidskrift
för allmänna hemvärnet
och driftvärnet

Besöksadress
Lidingövägen 28
Stockholm

Postadress
Tidskriften Hemvärnet,
107 85 Stockholm
Tel: 08-788 75 00
Fax: 08-664 57 90

REDAKTION

Chefredaktör och ansvarig utgivare: Ulf Ivarsson
Tel: 08-788 97 38. E-post: hvtidningen@swipnet.se

Stf ansvarig utgivare: Lars Brink

Redaktionsassistent: Pia-Lena Jansson
Tel: 08-788 97 15.

E-post: pia-lena.jansson@pub.mil.se

Grafisk form: Forsberg Grafisk form AB

Tel: 08-669 66 60. E-post: barbro.forsberg@bazaar.se

PRENUMERATION Helår/5 nr: 100:-
Postgiro: 456177-5. Bankgiro: 726-9764

ANNONSER

Bengtsson & Sundström Media

Tel: 08-10 39 20

Fax: 10 39 15

E-post: marcus.svinhufvud@bs-media.se

UTGIVNINGSPLAN

Nr	Manus- och annonsstopp	Utkommer
2/05	4 mars	22 april
3/05	4 maj	23 juni

TS-kontrollerad upplaga 2004: 59 900 ex

Tryck: Color Print Dalarna, 2005

För icke beställt material ansvaras inte. Författarna till insända artiklar förutsätts godkänna att texter och bilder läggs ut på tidningens hemsida.

Överstelöjtnant Peter Helsing från frivilligavdelningen på Högkvarteret har naturligtvis själv det rätta stuket på baskern. Fattas bara annat när man gör sin 30:e raka inspektion. Hans och flera andra hjälpande händer ordnar till huvudsaken för Eva Josefs-

Gotlandsinspektionen blev vitaminkick

Det kan bli ett vakuum efter P 18. Men på långsikt kan nedläggningen göra hemvärnet mer efterfrågat.

TEXT & FOTO: BENGT PLOMGREN

Det var grundbudskapet från Rutger Bandholtz, Gotlandsgruppens chef, när rikshemvärnschefen Anders Lindström gjorde visitation på Gotland i mitten på oktober.

Anders Lindström tog till sig budskapet och konstaterade att Gotlands fördel också är dess nackdel.

– Det är ingen annan kommun som har samma engagemang och delaktighet in-

om hemvärnet som försvarsvänliga Gotland. Men då kan det bli ett farligt vakuum när moderförbandet lämnar. Hur ska vi i ett sådant utsatt läge mobilisera vilja att gå vidare?

Måhända är landets alla 22 militärdistriktsgrupper unika på olika sätt. Men livet på Gotland ger ändå i många olika sammanhang förutsättningar som är helt annorlunda än på fastlandet. Det är en ö,

en kommun, ett län, ett stift, 92 kyrkor, inget landsting och 57 000 innevånare. Och mitt i denna stora gotländska enhet så är det socknen och inte ön som är den egentliga hembygden.

Värnplikt i hemvärnet

Dessa villkor var Anders Lindström beredd på.

– Ja, här betraktas ju tydligen tre mil ►

Den unga kvinnliga misstänkta sabotören gör inte alls som soldaten beordrar henne vid en vägspärr. Det slutar med att han resolut slänger ner henne på marken.

som en lång sträcka. När nu P18 ska läggas ner så kan det bli problem med ungdomar från Gotland som inte vill göra sin värnplikt på fastlandet. Där har det ställts förslag om att man skulle kunna få göra värnplikten inom hemvärnet. Ett intressant förslag som måste utredas.

Att Gotland är en ö märktes också tydligt i massmedias intresse för rikshemvärnschefens visitation. Gotlands Allehanda och Gotlands Tidningar var inbjudna att titta på vissa delar av övningarna under visitationen samt till en kort avslutande presskonferens på söndag eftermiddag. Gotlands Allehanda fyllde större delen av ett uppslag och Gotlands Tidningar nästan en hel sida.

Hemvärnets och rikshemvärnschefens budskap till gotlänningarna blev viktigt i feta rubriker. "Lillebror beredd ta över" sade en tidning om nedläggningen av P18, medan den andra kompletterade med "Ny utmaning för hemvärnet" under överrubrik "Klarar sig Lillebror" på egen hand?".

På läktaren

Tidningarnas rubriker låg i samma linje som Anders Lindströms besked till befäl och soldater vid de olika genomgångarna och övningarna. Med lite kopplingar till ishockey förklarade han hur läget är i höstens stora försvarsmatch.

– Som det ser ut nu så har vi inte pengar till den inriktning som vi fått av stats-

Det blåste rejält när patrullbåten i Smöjen gick ut för att stoppa en annalkande fientlig båt. Under skottlossning skriker en att han är träffad. Sjukvårdarna agerar snabbt och ger honom vård.

Här ska visiteras. Samstämmighet inför en aktiv helg mellan fr v Anders Lindström, Gotlandsgruppens chef överstelöjtnant Rutger Bandholtz och hans ställföreträdare major Anders Österberg.

makten. För min egen del så brukar jag spela med i andra eller tredje femman. Men just nu är det så toppat att jag sitter på läktaren och inte ens i avbytarbåset.

Men läktarplaceringen till trots så hade Anders Lindström ändå en ganska ljus bild av framtiden för hemvärnet.

– Det är naturligtvis osäkert hur nedläggningen av P18 påverkar hemvärnet på Gotland. På kort sikt kan det nog bli besvärligt med identitet och rekrytering. Men på lång sikt kan det istället bli så att vi blir mer efterfrågade när storebror är borta.

2 500 under toppåren

Som helhet kan nedskärningarna inom försvaret leda till att hemvärnet blir ett helt "rumsrent" krigsförband, inte dagens blandning av det gamla med klassiska hemvärnsgubbar som hembygdsförsvar och det nya med yngre hemvärnssoldater inom det moderna insatsförsvaret.

På Gotland har man i dag omkring 880 anslutna till hemvärnet. På Gotlandsgruppen finns tio officerare och tre civilanställda. Man har under toppåren varit omkring 2500.

I hela Sverige och i synnerhet på Gotland är den verkligt lokala förankringen en viktig faktor för rekrytering. När trettio hemvärnsområden blev tre bataljoner, då fick sig den lokala förankringen en rejäl törn.

– Men nästan alla som försvann då, ha-

de inte varit aktiva på flera år, tillägger Rutger Bandholtz. Förr såg vi passiva som en vilande resurs. Det gör vi inte längre. Nu ska man vara aktiv, motiverad och välutbildad.

I en kommande omgång lär det bli så att de tre bataljonerna koncentreras till två. En bataljon för norra delen av ön och en för den södra.

Att Gotland är en ö märktes påfallande i programmet för rikshemvärnschefens visitation. Generalen med följe var under två nätter inkvarterade på det anrika Wisby Hotell och basläger för alla övningar var välkända Tofta skjutfält strax söder om Visby.

2:a bataljonen visade hur de tog och säkrade objekt, stoppade och visiterade misstänkta sabotörer samt funktionsutbildning inom sjukvård.

Anders Lindström visade i sin tur på gammalt beprövat sätt hur man lär sig saker i det militära. "Goddag hemvärnssoldater" hälsades i först normalt röstläge, svar i halvmummel och otakt. Andra gången avlossades hälsningen högre, med högre svar i bättre takt. Slutligen tredje och sista hälsningen rejält skarp, med rejält skarpt svar och – i – takt.

– Detta var pedagogisk träning. Övning ger färdighet. Ni vet ju knappt vem jag är.

Jag och mina medarbetare är här för att få en bild av hur ni agerar i era roller inom hemvärnet och för att få reda på vad ni tycker kan göras annorlunda eller bättre.

Två fiender

Två delbudskap upprepades på Gotland liksom inför andra grupper i landet. Utrustning som ska finnas, men inte finns:

– Jag avgår om jag inte kan fixa fram hjälmarna, västarna och bärutrustningen. Prylarna finns, men på fel ställe.

Hoten mot framtiden för hemvärnet:

– Jag brukar säga att jag har två grupper av fiender i min roll som hemvärnschef. Den ena är politruker och den andra är militärer!

Den enda längre utflykten var under söndag förmiddag då resan gick nordost förett kort men intensivt övningsmoment i det marina hemvärnet.

På små slingriga vägar förbi stora kalkbrott och många vindkraftsnuror var man till slut framme i den lilla hamnen Smöjen. Där övermannade styrkan ett par sabotörer som tagit sig i land samt hindrade ett par landsatta fiender från att komma vidare från stranden.

Slutligen gick man i hård vind ut med

en patrullbåt och besköt och tvingade tillbaka en fientlig båt som försökte nå stranden. Ett par rejäla undanmanövrar i plötsliga vindbyar och höga vågor fick alla att snabbt leta efter både fot- och handfäste.

Anders Lindströms slutbudskap till Gotlandsgruppen var kort och koncist.

– Ni är unika i representation inom hemvärnet i förhållande till befolkning. Ni försökte köra hårt med mig på havet. Men jag åker hem mycket nöjd.

Gotlandsgruppens chef Rutger Bandholtz hade en ännu kortare slutkommentar.

– Detta har varit en vitaminkick för oss.

■ Gotlandshundarna är släkt med varandra.

”Sant är livet” i toner av sju sångsoldater

Septetten består av fr v övre raden Roger Bergvall, Jörgen Larsson, Erik Holmqvist, Olof Stenström. Fr v undre raden Kristina Broberg, Katrin Gadd och Anita Thomson.

En sjujungande musikalisk överraskning bjöds vid inspektionens middag i restaurang Hvitstjärna på fredag kväll. Relativt nybildade "Gotlands hemvärnsartister" underhöll med sång och musik. I prydliga uniformer med ägiljetter underströk de i toner vad som sagts tidigare under dagen, nämligen att "Sant är livet".

– Vi bildades i maj år, säger Jörgen Larsson som är ledare. Jag är med som sjukvårdare sedan 1987 och de andra har kommit in via mig.

Den musikaliska bakgrunden är att Jörgen sjunger i kyrkan, Olle är kantor i Klinte Pastorat, Roger har egen dansorkester och Erik brukar uppträda som trubadur. Kristina, Katrin och Anita sjunger i Klinte kyrkokör och ibland framträder de var och en som solister.

Underhållningen vid inspektionens middag var bara det andra officiella framträdandet. I fortsättningen planerar man att medverka vid hemvärnsstämmor, kompanistämmor och liknande.

TEXT & FOTO: BENGT PLOMGREN

Fler ordinarie soldater under 2004

Den långsammare minskningstakten i hemvärdnet håller i sig. Från 2003 till 2004 tappade vi 2 754 personal totalt och är nu 49 765.

● Det är något fler än mellan 2002 och 2003 men bara en bråkdel av raset åren 2000–2002 då hemvärdnet förlorade 14 500 man.

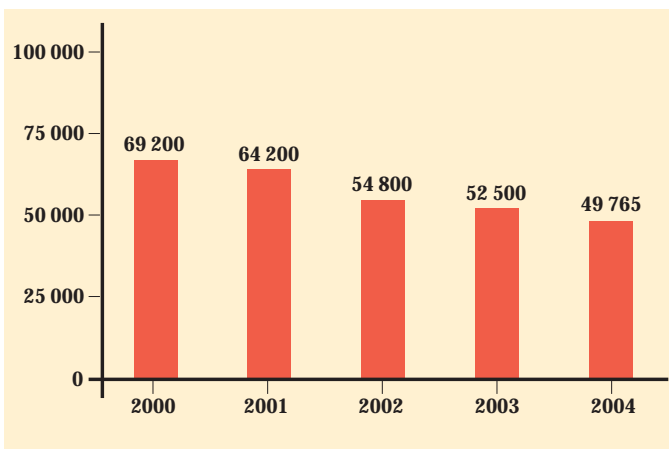
Intressant är att antalet ordinarie hemvärnsmän faktiskt har ökat – från 27 784 till 30 165. Av dessa 2 381 nya ordinarie kan många vara före detta extra hemvärnsmän som blivit av med sin krigsplacering i något annat försvarsmakstförband. De senaste åren har ÖB sagt farväl till närmare 100.000 soldater, som inte repövat på tio år.

Det tyder på att årets tapp till stor del utgörs avtalspersonal. I denna grupp har 2 500 lämnat hemvärdnet.

Väntar på omplacering

Antalet nyrekryterade ligger kvar på samma nivå som 2003, nämligen 2 637 medan avgångarna ökade något till 5 425.

Omstuvningen av hemvärdnet

Personalen i hemvärdnet. Fortsatt minskning, men måttlig.

under 2004 har lett till att många fortfarande inte har fått nya befattningar. Hela 9 233 väntade vid årsskiftet på att bli omplacerade.

För första gången redovisar pliktverket antalet hemvärnsveveteraner – de är 3 464 och hur många som har så kallat vilande avtal, 1 806.

Hemvärnets förnygring fortsätter. Av de nya är 69 procent under 35 år. Kvinnorna stärker sin ställning något – 16 procent av de nya är kvinnor. Totalt har vi nu 5 964 kvinnor i hemvärdnet.

Avtalsuppfyllnaden, alltså hur många som gör sina kontrakterade timmar, ligger kvar på 40 procent. Avtalspersonalen bru-

kar hamna lägre, men har ryckt upp sig något – från 36 procent 2003 till 39 procent 2004.

Det blir något färre som inte syns alls på övningarna – 32 procent mot 35 procent för 2003. Antalet bokförda timmar per hemvärnsmän är 36, men är i själva verket fler eftersom så kallad övrig tid inte registrerats för 2004.

Vad beträffar utbildningsresultaten har årsredovisningen mest gott att säga om insatsplutonerna. Stridsskjutningar med insatsförbanden har gett mer än tillfredsställande resultat heter det.

Fler och fler insatsplutoner når upp till den näst högsta nivån, "PersQ 4", i den så kallade duglighetstrappan, medan vanliga hemvärnsplutonerna oftast bara orkar med nivå två. Det beror på lågt deltagande och därmed brist på samövning.

Ulf Ivarsson

ÖB fick tillbaka nyckeln

Försvarsmakten får tillbaka anslagssparandet, men hårda omprioriteringar väntas ändå.

● Enligt ÖB är försvarsbeslutet är i obalans, anslaget kommer inte att räcka till både personalavveckling och omställning. Håkan Syrén sa på Folk & Försvar i Sälen att han är trött på så kallade limiter och anslagssparande under löpande budgetår som får mycket svåra effekter. Men på rikskonferensen fick ÖB ändå ett glatt besked: Han får tillbaka nyckeln till försvarets spargris. De drygt två miljarder kronor som försvaret tvingades spara förra året ska regeringen lämna tillbaka senare i år.

Detta hindrar inte att högkvarteret måste fortsätta att vända på alla stenar för att få råd att sätta upp en EU-stridsgrupp tillsammans med Finland till 2008. Håkan Syrén ville inte ge fribrev

för någon verksamhet utom snabbinsatsstyrkan.

– Nästan alla funktioner ligger nu på eller under gränsen. Vi kan komma att behöva lägga ned hela materielsystem. Minus tre miljarder var redan det väldigt snävt. Nu blir det mycket hårdhänta omprioriteringar.

Härresande

En början är att högkvarteret ska dra ned 30 procent på sin personal. "Och motsvarande grepp måste tas i hela försvarssektorn", sa ÖB och tänkte på Försvarets materielverk, FMV och Totalförsvarets forskningsinstitut, FOI som hittills gått skadeslösa i bantningen. ÖB fick medhåll av Allan Widman, riksdagsledamot för folkpartiet:

– Det är härresande att besparingarna i sin helhet hamnar hos Försvarsmakten medan FMV och FOI ökar. Det blir mindre verkstad och mer kontor.

Ulf Ivarsson

Ola Rask fortsätter

● Regeringen förordnade den 16 december 2004 riksdagsmannen Ola Rask att fortsätta som ledamot av rikshemvärnsrådet. Förordnandet gäller till den 31 december 2007.

Tremånaders utreds igen

● En utredning pågår om tremånadersvärnplikten för hemvärdnet ska tas upp igen efter stoppet 2005. Förra året utbildades 151 värnpliktiga av planerade 300, varav 31 skrev kontrakt. År 2003 utbildades 75, varav 43 tecknade avtal och 37 kvarstod i hemvärdnet vid senaste årsskiftet. Ett problem är att många gör minilumpen för att kunna besöka sina hemländer utan risk för att bli inkallade och en del enbart för att skaffa sig meriter för annan utbildning.

Göran Persson tackar ...

... för det fina mottagande han fick vid sitt besök hos hemvärdnet den 29 september.

Hög men smal kompetens i nya hemvärnet

Riksdagen har bestämt att hemvärnet ska snäppas upp ytterligare. Men spetskompetens är dyr och basen måste behållas. Det blir därför relativt få specialplutoner.

● Det är fullt möjligt att sätta upp ett hemvärnsstridsvagnskompani. Problemet är att det inte blir mycket pengar över till resten av hemvärnet. Den differentiering som riksdagen beslutat om på förslag av Försvarsmakten måste därför se ut ungefär som en bröllopstårta.

I botten ett lager om 15 000 soldater som kan grundjobbet, alltså bevaka och skydda objekt. Ovanpå denna bas kanske tiotusen man som övar 30 timmar om året och kan lite fler konster som pionjär, räddning och röjning, transporter. I nästa skikt återfinns insatsplutonerna och överst, som en prydnad för organisationen, en smal spets med mer kvalificerade uppgifter och längre övningsstid.

Ungefär så ser den vision ut som lades fram för ett 50-tal församlade bataljonschefer under 2004 års förbandschefsmöte.

Reaktionerna var försiktigt positiva med en och annan varning för att ta ut för mycket av de frivilliga. Även rikshemvärnschefen vill gå stegvis fram.

Hårdare differentiering
Trots att Försvarsmakten sparar minst 100 miljoner kronor på bantningarna av militärdis-triktsorganisationen och hemvärnet finns inte pengar till att lyfta så många som 15 000 man till ny förmåga. Den nya spjutspets som skapas måste alltså

betalas genom hårdare differentiering eller med andra ord: specialplutonerna blir få.

Stabschef Thomas Johansson, rikshemvärnsavdelningen, skissade grovt olika tänkbara lösningar innan han släppte debatten fri:

– En väg kan vara att låta bataljoner med goda förutsättningar och där behoven är tydliga härberga till exempel ett hvingenjörkompani eller ett hvunderättelsekompani.

– En annan metod vore att gå fram på större bredd över hela ytan. Insatstiden blir då snabbare men förbanden blir inte lika vassa.

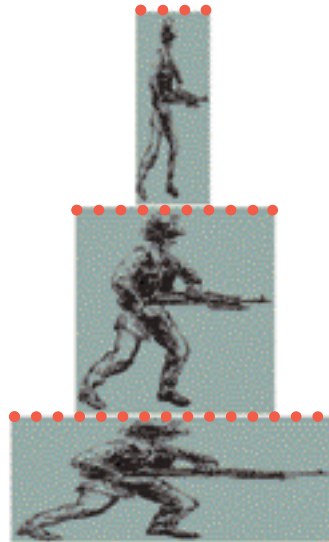
– Ett tredje alternativ är att sätta upp fristående plutoner med de särskilda förmågor som efterfrågas.

Blir mer synliga

– Det går inte att få tusentals att göra mer tid än dagens fyra nivåer (20–60 timmar), sa Åke Litzén, hemvärnsbataljonschef i Östergötland och f d chef för Livgrenadjärgruppen.

Även Sten Törnsten, chef för Arlanda hvbataljon är tveksam till en större differentiering än i dag på grund av att det kan bli svårt att hitta både personal och instruktörer. Men han kan acceptera att bataljonerna tar på sig nya uppgifter om det finns lokala förutsättningar.

– Det positiva är att hemvär-

Försvarsmaktens bröllopstårta. I botten 15 000 hvsoldater som kan grundjobbet. Insatsplutonerna i mellanskiktet och i toppen en fåtalig styrka.

nets kompetens ökar rent allmänt och att vi blir mer synliga i samhället. På minussidan står att det blir konkurrens om personal vilket kan gå ut över basen i hemvärnet och slå mot kompanierna.

Törnsten satte ett frågetecken för hur många extra som kan tänkas gå med i hemvärnet på grund av nya och mer avancerade uppgifter.

Flera ansåg att de som har ett brinnande intresse för ett visst område också kan fixa fram folk och bygga upp ett specialförband.

– Nackdelen med en fortsatt differentiering är att vi får färre soldater som kan lösa grunduppgifterna, alltså att bevaka objekt. Fördelen är en bredare kompetens och att det främjar rekryteringen. Soldaten trivs med det han eller hon har fått lära sig under grundutbildningen. Det gör att närvaron ökar, sa Roland Svensson, bataljonschef i Blekinge.

Nils-Folke Eriksson på rikshemvärnsavdelningen tror att om hemvärnet ska komma nägonvärd i den här frågan gäller det att leta i pliktverkets listor över grundutbildade specialister och örönmärka dem för hemvärnet, något som redan sker med NBC-befälen.

Operativa behov styr

– I den här förändringen får vi inte glömma bort de andra 15 000 när det gäller resurser, sa Lars-Erik Cederlöf, Vimmerby-Tjust hvbataljon.

Med betoning på ordet soldater sammanfattade rikshemvärnschef Anders Lindström:

– Mitt mål är att vi ska ha soldater i hemvärnet och etablera 30 000 man som kan lösa sin uppgift. Det är de befolkningsmässiga förhållandena och de operativa behoven som styr och utmaningen är att anpassa materielen till vad som är möjligt att utbilda på.

Mot den bakgrunden kan Anders Lindström tänka sig två insatsplutoner per bataljon i storstäderna och bedömer att NBC-plutoner är möjliga i Stockholm, Göteborg och eventuellt på några platser till. Även militärpolisplutoner bör kunna sättas upp i hemvärnet. Men först på tur står underrättelseplutoner, kanske 1–2 per militärdistrikt.

– Vi får akta oss för att bygga luftslott, vi får ta det långsamt, deklarerade Anders Lindström. Grunden är en bottenplatta på 15 000 för skydd och bevakning och en fortsatt utbyggnad av insatsplutonerna.

Anders Lindström betonade också att insatsplutonerna inte ska kopplas loss utan ha kvar sin identitet i hemvärnet.

Ulf Ivarsson

75 plutoner helt klara

● Av planerade 129 insatsplutoner anses 75 vara fullt användbara i dag. Rekryteringen riktar till dessa insatsplutonerna för att skapa helt uppfyllda, välutbildade och välutrustade förband.

Till och med 2004 hade 27 hem-

värnsinsatskompaniledningar organiserats. Dessa samordnar utbildningen av insatsplutonerna och leder verksamheten vid insats. De flesta av cheferna är aktiva officerare vid militärdistriktsgrupperna.

Nya aktörer gynnas i vardagsnära kriser

Det tycks stunda kärva tider för traditionell frivillighet. Nya organisationer ska vara med och om slåss om kakan.

● Leni Björklund hänvisade i sitt tal på rikskonferensen Folk & Försvar till krisberedskapsmyndigheten, KBM, som anser att frivilligorganisationerna inte längre behövs för uppdrag i det civila försvaret. De pengar som frigörs tror försvarsministern kan göra nytta i, som hon formulerade det, mer vardagsnära krisberedskap.

KBM:s chef Ann-Louise Eksborg vill samla upp intresserade i en central frivilligbank, dit man kan anmäla sig. Hon anser dock att de frivilliga försvarsorganisationerna och hemvärnet "utgör en viktig bas i detta arbete". Ann-Louise Eksborg kan tänka sig att stödja en helt ny kategori föreningar.

Hårdare tider

– Demokratiska organisationer som bidrar till krisberedskapen ska kunna få tillgång till statligt stöd även om de inte är frivilliga försvarsorganisationer.

Ett detaljerat förslag väntas i höstens civila försvarsproposition.

Även på den militära sidan blir det hårdare tider för de 20-talet

Blickar framåt. Leni Björklund visar upp sig i Skåne, men tuffar till sig mot de frivilliga i försvaret.

frivilliga försvarsorganisationer som i många fall har rötter i beredskapsären. Bara de som bidrar med personal till Försvarsmakten bör omfattas av reglerna, sa Ann-Louise Eksborg under en frågestund.

En del av dem lyckas bra med uppdraget att bemanna hemvärnsförband, andra betydligt sämre.

Andra principer

– Det här gör att trovärdigheten urholkas vilket i förlängningen kanske tvingar oss att hitta

andra principer för att personalförsörja våra specialfunktioner, sa rikshemvärnschef Anders Lindström vid en träff för socialdemokratiska riksdagsledamöter under rikskonferensen.

Han är kritisk mot idén att bygga upp en ny organisation för frivilliga i kommunerna.

– Jag förstår tanken för små kommuner som annars inte kan skrapa ihop tillräckliga resurser men vi finns ju redan med ledning, larmlistor, logistik och utställighet.

text & foto: Ulf Ivarsson

Farlig torka för krigsmateriel

Försvarsindustrin bjuder flott i kampen om fler beställningar.

● Delar av försvarsindustrin, till exempel Alvis Hägglund som säljer massor av bandvagnar går bra, men några års torka i de svenska beställningarna kan bli farliga på sikt.

– Vi måste ha utvecklingsuppdrag som till exempel ett förarlöst flygplan och utrustning för nätverksbaserad ledning, säger Lars Olsson på försvarsindustriföreningen till tidningen Hemvärnet.

– Uteblir beställningarna finns en risk för att de utländska ägarna tröttnar och flyttar tillverkningen.

Försvarsindustrin är väl företräd på Folk & Försvars rikskonferenser. En ström av inbjudna gäster tar sig till deras privata mottagningar och under middagarna reserveras för lobbyisterna särskilda bord där de umgås med beslutsfattare och journalister.

Att det är betalningsstarka deltagare hade ett känt bilmärke tagit fasta på och erbjöd provkörningar med sin senaste modell.

I Sälen blandas gräddan i försvarsetablisementet med det lite gråare folket från frivilligorganisationerna.

– För mycket klubb-blazer och plastkort, sa en van rikskonferensbesökare.

I det officiella programmet håller krigsmaterialbranschen däremot en låg profil.

Årets konferens kan inte ha gett näringslivets företrädare särskilt stort hopp. Materielanslaget i försvarsbudgeten är låst till efter 2008 med att betala redan beställda system.

Ulf Ivarsson

Ministerord:

Sverige ska försvaras

● För den som trodde att Sverige är oförsvarat efter försvarsbeslutet i december hade Leni Björklund ett tröstens ord på rikskonferensen Folk & Försvar. Sverige ska ha en grundläggande försvarsförmåga och hemvärnet kommer trots minskad volym att spela en viktig roll i insatsförsvaret

Men kritiker som överste 1. Kim Åkerman sa sig ändå sakna

perspektivet nationell säkerhet.

Med en artikulation som tränats under många år framför trupp sa han att "vi tunnar ut vår förmåga".

Vill behålla bredden

Efter försvarsbeslutet gäller inte längre den tidigare principen om återtagande. Bo Hugemark, känd försvarspolitisk debattör undrade därför hur snabbt vi

kan rusta upp om så krävs.

– Vi vill så långt som möjligt behålla bredden för att ha ett försvar med alla komponenter för alla arenor, svarade ÖB Håkan Syrén. Att köpa modern materiel om det krisar ser han som ett mindre problem. Värre är att skaka fram nya chefer. En officer måste utbildas och tränas i 12 år för att kunna leda högre förband.

Ulf Ivarsson

Folkförankringen tynar bort

Ett folk utan försvar eller ett försvar utan folk. Namnet Folk & Försvar inbjöd i år till ordlekar.

● Rikskonferensen fick en hälsning från verkligheten i form av ett sms från Lotta Karlsson och 43 hemvärnssoldater engagerade i räddningstjänst i stormdrabbade Värnamo. På eftermiddagen den 18 januari var enligt rapporter som nådde konferensen ett tusental soldater, varav 200 hemvärnsmän sysselsatta med att lindra följderna av katastrofen.

ÖB läste högt från en diger lista över de senaste årens större insatser till stöd åt samhället. För initierade lyssnare stod det genast klart att allt handlade om hemvärnet.

Detta stimulerade konferensens enda och mycket korta diskussion om begreppet folkför-

ankring. Henrik von Vegesack, förbundsordförande i Frivilliga skytterörelsen, ställde en retorisk fråga:

– För mig är folkförankring lika med allmän värnplikt, ett starkt hemvärn och frivilligorganisationer. Med bara 10 000 vänpliktiga om året, en minskning av hemvärnet och 20 procent mindre pengar till frivilligorganisationerna tynar folkförankringen bort. Är det så här vi vill ha det?

– Något har hänt. I 2002 års försvarsbeslut var folkförankringen en hörnsten, nu förekommer det knappast. Är det någon idé att ha kvar Folk & Försvar, sa Johan Fischerström, generalsekreterare i Sjövärnsskå-

Rikslottachefen. Elisabeth Falkemo underkänner försvarsministerns resonemang om bidragen.

rernas riksförbund.

– Om jag bara gav mer bidrag till olika organisationer är det inte samma sak som folkförankring. Ni ska jobba med Försvarsmaktens nya uppgift inte med den gamla och pliktskyldigast tala om den nya, svarade Leni Björklund lite vasst.

– Hon har fel, vi vill visst förändra vår verksamhet, men får bara inte de nya uppdrag vi behöver, säger rikslottachef Elisabeth Falkemo till Hemvärnet.

Med detta menar hon utbildning av lottor för internationell tjänstgöring. De lottor som finns i svenska förband utomlands i dag är där på sina civila meriter.

Av en massa skäl vill ÖB skicka fler kvinnor. Ett är att de är bättre på konfliktlösning än männen.

– Vi har 80 års erfarenheter av att rekrytera kvinnor, ge oss en chans att fånga in de kvinnliga experter som alla talar om behövs i utlandsstyrkan, säger Elisabeth Falkemo.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Enighet om militär mot terror

Sverige kommer att sätta in militär mot terrorangrepp i framtiden. Det står klart efter rikskonferensen Folk och Försvar.

● Den så kallade Munckska utredningen som tillsattes efter attackerna mot World Trade center i New York, får en uppföljare som ska vara klar i augusti. Den nye utredaren Olof Egerstedt kan lugnt hoppas på att hans förslag går igenom eftersom alla tunga instanser redan tycks vara överens. På Folk och Försvar i Sälen betecknade försvarsberedningens ordförande Håkan Juholt (s) enigheten som glädjande.

– För bara tre år sedan hade en samlad nationell säkerhetsstruktur varit ett otänkbart ämne, sa Håkan Juholt och såg med uppskattning på cheferna för försvarsmakten, säkerhetspolisen, krisberedskapsmyndigheten och en riksdagsman från folkpartiet som samlats på podiet för en paneldebatt.

Egerstedt ville inte föregripa

sitt arbete, sa bara att han ska utreda hur försvaret ska stötta polisen och andra myndigheter. En springande punkt är vem som ska få använda våld. Egerstedt räknar med att vara färdig i slutet av augusti. Riksdagsbeslutet kan dröja något år, men försvarsminister Leni Björklund sa att polis och militär kan sätta igång att öva tillsammans direkt.

Detta som ett svar på upprepade frågor från Kim Åkerman, före detta chef för Stockholmsstaben i Mellersta militärdistriktet.

Stöder polisen

Kim Åkerman anser inte att det behövs ny lagstiftning:

– Det är bara att köra, skyddslagen räcker.

Förordningen är faktiskt skriven så att länsstyrelserna kan

lista militärt utbildade skyddsvakter för att skydda civila objekt, men eftersom bara slottet i Stockholm nämns i texten har det tolkats som att alla andra civila objekt är tabu.

Sedan den 1 juli 2002 tillåter regelverket att försvaret stöder polisen så länge det inte är fråga om våldsanvändning, påpekade Krisberedskapsmyndighetens chef Ann-Louise Eksborg, som själv var med om att skriva skyddslagen.

Räknar på fingrarna

ÖB Håkan Syrén är missnöjd med att försvarsbeslutet i december inte gav visshet i frågan om försvarets roll vid terrorism.

– Jag är inte ute efter att bygga ett nytt imperium, vill bara veta vem som ska ha ledartröjan och vad vi ska hjälpa till med.

Ombedd att berätta vad det

skulle kunna vara sa Håkan Syrén:

– Om jag räknar på fingrarna kan det vara ledning, underrättelser, transporter, logistik och bevakning.

SSG mot terrorism

Ann-Louise Eksborg föreslog att försvarets elitförband SSG, särskilda skyddsgruppen, används mot terrorism under polisens befäl och det hade överbefälhavare Håkan Syrén inget emot. De flesta militärt utbildade skyddsvakterna finns dock i hemvärnet. Rikshemvärnschefen Anders Lindström sa vid en träff med socialdemokratiska riksdagsledamöter under konferensen att han funderar på att införa militärpolisplutoner i hemvärnet, dock utan att gå närmare in på deras uppgifter.

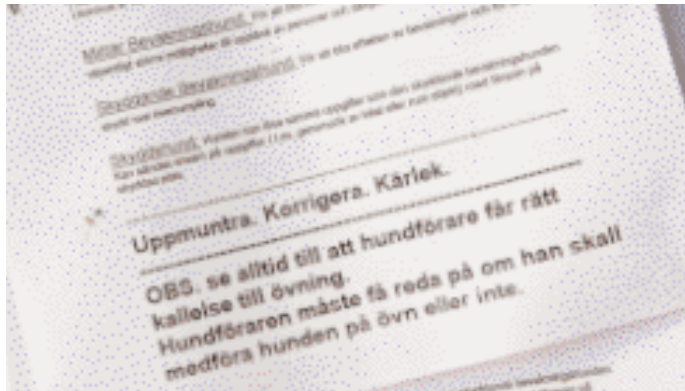
Ulf Ivarsson

Enhetshund införs i försvaret

● Ett slutförslag för certifiering av försvarsmaktshund har lagts fram av Svenska Bruks-hundsklubbens tjänstehunds-sektor och FHTE, Försvarsmak-tens hundtjänstenhet. Det fö-reslagna regelverket kommer nu att granskas och därefter fast-ställas av högkvarteret. Bestäm-melserna kommer att gälla ret-roaktivt från den 1 januari 2005 och huvudregeln är att alla på-gående kurser ska certifieras en-ligt de nya reglerna.

Högre krav på lydnad
Certifikatsprovet utformas så att det endast kommer att finnas en gemensam typ av hund med samma grundkrav oavsett krigs-placering. De största föränd-ringarna jämfört med den tidi-gare hemvärnshunden är betyd-ligt längre spår, bastjänst, längre patrullering, längre avstånd till figuranter på patrullstigen samt högre krav på lydnaden. Även de tidigare kraven för marin- och

Positiv dressyr. En enda gemensam typ av hund ska finnas i försva-ret. FOTO: ANDERS KÄMPE

flygvapenhund har ökat inom vissa områden.

Tilläggsdressyrer

De nya försvarsmaktshundarna kommer att få en bredare ut-bildning, högre kompetens och en stor förmåga som möter da-gens behov inom Försvarsmak-ten. Dessutom väntar en spän-nande framtid då det redan i dag finns utredningsuppdrag

från Försvarsmakten om ytterli-gare tilläggsdressyrer. Dessa in-nebär att spetskompetens läggs på en del av hundarna. De om-råden som SBK nu ska utreda för eventuell tilläggsdressyr är va-pen- och ammunitionssök, sök i och mot byggnad, arbete i ma-rin miljö samt under 2006 för-svarsmaktshund för arbete i ur-ban miljö.

Bo Eriksson

Gripenmarschen testar hela förmågan

● Södermanlandsgruppen och Svenska Brukshundsklubbens Sörmlandsdistrikt kommer att arrangera en patrullfälttävlan den 23-24 april i år. Fälttävlan med namnet Gripenmarschen kommer att prova hemvärns-gruppens förmåga under drygt 30 timmar med cirka 30 kilome-ters marsch och alla möjliga ak-tiviteter ute i fält.

– Detta är gör vi ett försök med sex grupper för att prova oss

fram, men vi hoppas på en fort-sättning i större skala redan näs-ta år säger Bo Eriksson som är tävlingsledare för Gripen-marschen.

Viktig medlem

Under dryga dygnet kommer grupperna att provas inom fy-sisk förmåga, orientering, sam-arbete, kommunikation, NBC, sjukvård och omhändertagande. Även skjutning, skyddsvakt

samt genomsök, spår och ta-gande av objekt ska genomföras av gruppen. Hunden som är en fullvärdig och viktig medlem med unik förmåga kommer att också att provas.

Sörmlandsdistriktet toppar listan över funktionskontrolle-rade bevakningsekipage för hemvärnet i Sverige 2003 och även 2004. Södermanlands-gruppen har infört att alla hun-dekipage ska kontrolleras.

Räddnings-tjänst betalar sig

● Den 1 april går gällande avtal för deltidssbrand-män ut. De belopp som gäller för dagen är 176 kronor för första timmen och 117 kronor för följande timmar.

Militärhistorisk vecka i Kristianstad

● Kristianstad blev en regements-lös stad 1994. Tio år senare an-ordnades en vecka av utställ-ningar, musikparader och andra aktiviteter till minne av Kristi-anstads år som garnisonsstad. Under en uppvisning av hem-värnet intogs Bastionen under mycket skjutande.

Sjukhustält, stabstält, kok-vagn, bilar, vapen och hundar

förvandlade en del av staden till en militärförläggning denna söndag. Även frivilligorganisa-tionerna deltog. Besökarna kunde få veta mer om hemvär-nets uppbyggnad förr och nu och även vapen och utrustning visades upp. För en vecka var Kristiansstad åter en levande re-gementsstad.

MN(FRO-nytt)

Västerort kan rekrytera

● År 2004 har varit ett fantas-tiskt bra rekryteringsår för Väs-terortskompaniet i Stockholm. I slutet av 2003 och i början på 2004 sände Försvarsmakten ut brev till dem som inte längre ska vara krigsplacerade. Vi bifogade ett informationsbrev om hem-värnet och informerade om att vi skulle ha två informations-kvällar på vår hemvärnsgård för de som var intresserade.

Det var starten på vår väg att bli fler. Intresset var så bra att vi blev tvungna att ha tre informa-tionskvällar. Totalt kom drygt 40 personer.

Dessa har hjälpt oss ytterligare genom att kamratrekrytera åt oss.

Nu börjar vi summera år 2004 och då kan vi konstatera att mellan 55 och 60 personer har skrivit på för hemvärnet.

Några reflektioner inför fram-tiden.

– Alltför många vet inte att hemvärnet finns.

– Förvånansvärt många har en gammal syn på hemvärnet. För-står inte att vi är en del av För-svarsmakten.

– För de flesta är det okänt hur stor del av de nationella styrkor-na som hemvärnet utgör.

När vi förklarat och visat bil-der vid hembesök har individen spontant sagt: "Det här hade jag ingen aning om, det här är bätt-re än vad jag trodde. En del som muckat så sent som 1997 har sagt att vi har bättre materiel än vad dom hade under värnplik-ten.

Tänk om vi kunde nå ut med vårt budskap till allmänheten, hur många skulle då söka?

Fänrik Bo Ericsson
Västerortskompaniet

Basker på turban?

● Enligt ett beslut av generalen Michael Moore är det tillåtet att bära de religiösa huvudbona-derna turban, kippa och huvud-duk under militär huvudbonad, men ej att ersätta denna.

Lilla stridsbåten ifrågasatt

● Första årets försök med stridsbåtar i hemvärnet är avslutat. Tekniskt har båtarna fungerat väl med bara smärre problem som lätt kunnat avhjälpas. Båtarna är användbara för ytövervakning, rekognoscering, transporter och även så kallad taktisk landstigning.

Däremot finns ett motstånd mot den lilla stridsbåten. Gotland vägrar att använda den och exemplaret har därför överförts till Södertörnsgruppen. Bohus-Dalgruppen vill inte heller ha båttypen inom det marina hemvärnet.

Med en 90 enkel är det svårt att lösa uppgifterna i hårt väder och ingen utbildning av besättningar ges längre på båttypen.

Det har i stort sett gått bra att rekrytera amfibieutbildade besättningar och placera dem i hemvärnet direkt eller efter repetitionsutbildning. Erfarenheterna talar för att amfibieregementet får ta hela ansvaret för utveckling, rekrytering och repetitionsutbildning. Sjövärns-kåren kan inte, som ursprungstanken var, förse hemvärnet med besättningar men däremot ge däcksmannatbildning, radio- och säkerhetsutbildning.

Ulf Ivarsson

Hur många "65-åringar"?

● Hur många veteraner som var med redan 1940 har vi i dag i hemvärnet? Vi vet inte antalet men att de finns. Självklart ska de uppmärksammas och hyllas för sina insatser under alla dessa år.

Sporrong AB tar därför skyndsamt fram ännu ett tjänsteårstecken "i förgylld brons med blå sköld". Det blir klart för leverans i mitten av mars. Priset hamnar kring 80 kronor exklusive moms och porto, och du beställer som vanligt direkt från leverantören eller via webbutiken.

Sune Ullestad

Värdig ceremoni med hemvärnets hjälp

Du såg kanske att det var hemvärnssoldater som bar kistor på Arlanda på nyåret? Det var bataljonerna Arlanda och Nord som bistod med mottagning av de första avlidna i Asienkatastrofen.

Angeläget uppdrag. Ute på flygplansplattan.

FOTO: ANDERS SJÖDÉN/FÖRSVARETS BILDBYRÅ

● På lördagen den 1 januari gick order om insats ut till bataljonerna och bataljonens kommandant kapten Berndt Björklund utsågs att leda insatsstyrkan. Snabbt gick uppmaning om hjälp och frivilliga ut till bataljonerna och på ett par timmar anmälde sig 120 personer. Av dessa utvaldes ett 25-tal. Detta var inget vanligt uppdrag med krishantering och omhändertagande utan nu skulle avlidna personer tas omhand och transporteras från Herkulesplanet ut till bilar på flygplatsen i närvaro av anhöriga, kungafamiljen, statsministern och delar av regeringen.

Första planet beräknades anlända på tisdagskvällen men re-

dan vid lunchtid på måndagen skulle styrkan infinna sig för information och utrustning och att vara beredda under ett par dygn. Det blev en del genomgångar och sedan det bestämts att uniform m/87 skulle gälla blev det transport ut till Livgardet för utrustning. Första flyget med avlidna beräknades anlända vid 20-tiden på tisdagskvällen. Tiden var bara preliminär och då det rädde mycket dåligt väder i Kairo, som var planets sista mellanlandning före Arlanda hade man problem att komma därifrån.

Först vid tretiden på onsdagsmorgonen landade planet på ett mycket kallt, mörkt, regnigt och blåsigt Arlanda där anhöriga

och övriga deltagare väntat ett par timmar. Planet backade in mot uppställningsplatsen och de sex kistor lyftes ur planet under ceremoniella former av våra hemvärnssoldater.

Två dygn senare kom nästa plan med två kistor till och delar av samma trupp var på plats även denna dag. För bataljonerna Nord och Arlanda var detta skarpa uppdrag speciellt. Dels hände detta inom det egna geografiska området och dels arbetar man med en sammanslagning av bataljonerna som ska vara klar vid nästa årsskifte. En insats som redan i inledningsskedet svetsat samman den nya bataljonen.

Agneta Cedervall

Gör något trevligt av Hemvärnsmusikens Dag

● Den traditionella musikdagen arrangeras i år lördagen den 21 maj. Huvuddelen av våra drygt 30 kårer kommer då säkerligen att spela – hemma eller borta. Vissa åker på turné och andra drar på träningsläger.

Som vanligt har hemvärnets musikkårer också en stor och

viktig roll att spela i samband med årets högvakter på slotten i Stockholm.

Här finns nu en fin möjlighet till samarrangemang mellan kår och hemvärnsförband.

Uppvisning? Rekryteringstillfälle? Öppet hus? Fest? Vi kommer längre fram att på nätet läg-

ga ut det fullständiga programmet för Hemvärnsmusikens Dag.

Hemvärnets Centrala Musikkår, CMR, har klokt nog även fattat beslut om nästa års musikdag. Den infaller lördagen den 20 maj.

Sune Ullestad

Skarp krisövning på Arlanda

I krisgrupperna på Arlanda fanns gott om hemvärns-sjukvårdare.

● Hemvärnssjukvårdare från Livgardesgruppen och Södertörnsgruppen samt Röda korspersonal gjorde 1 300 pass i de krisgrupper som organiserades på Arlanda för hemvändigande från Thailand. Irma Palm, sjukvårdsbefäl i hemvärnsbataljon Syd var med från början:

– Jag lyssnade i vargtimmen den 26 december på BBC och hörde om en stor jordbävning och en våg som slagit in på Sri Lanka. Under måndagen fick jag telefon från min kollega Arne Lindgren. Han frågade om jag kunde ställa upp på Arlanda i ett kriscentrum, trots att det var helg. Gensvaret blev över all förväntan. Nio personer från vår bataljon var beredda att från den 28 december arbeta med pass på sex timmar.

I lokalerna fanns Rödakorsare, representanter för reseföretagen, försäkringsbolagen, präster, psykologer, socialtjänsten, UD, bilkärister och andra.

I avskildhet

Luftfartsverket placerade vändande anhöriga vid bord enligt första bokstaven i familjenamnet. Så småningom anlände de drabbade från Sydostasien. Detta system gjorde att man kunde sitta helt avskild från övriga vändande på Arlanda och även avskild från de första dagarnas

Användbar kunskap. Irma Palm hade stor nytta av sin sjukvårdsbakgrund i hemvärnet.

hetsiga massmedieuppbåd.

Irma berättar att hemvärns-sjukvårdarna skulle möta både anhöriga och de som kom hem och para ihop dem vid borden.

– Vi skulle också se efter om det omedelbart behövdes mer professionell hjälp. Alltså, på med Röda korsvästen och vänta på ankomsten. Det gällde att med varlig hand lotsa de drabbade till rätt bord där anhöriga

väntade. Jag kommer aldrig att glömma den oerhörda glädje som utbröt när anhöriga och vänner såg varandra.

Avslutning med präst

Irmas grupp fick veta att det skulle komma en pojke som hade förlorat hela sin familj. Det fanns bara en avlägsen släkting kvar i livet som nu skulle få ta ansvaret.

– Innan vi åkte hem på natten hade vi själva en "debriefing" med en av prästerna, vilket var en mycket bra avslutning på passet. Det är många känslor som väcks inombords av andras öden.

När det gällde stöd till anhöriga och drabbade fanns det i princip inga hinder för den hjälp vi kunde erbjuda. Behövs en taxi för att komma hem? Där står taxivärden! Pengar till parkeringen? Varsågod! Och de som behövde kläder mot vinterkylan kunde botanisera i Röda korsets klädförråd, och gosdjur för de minsta fanns i mängd.

– Jag är mycket tacksam över den utbildning och övning som jag fått under mina år som hemvärnssjukvårdare och sjukvårdsbefäl, vilket var en styrka vid insatsen på Arlanda. Där kunde man verkligen tala om svåra mentala påfrestningar.

Text: Hanseman Calás

Rödpunkts-tävlingen permanentas

● Rikshemvärnschefens aimpointtävling genomförs fullt ut i år. Tävlingsperioden är 1 april till 1 oktober. Resultaten från de lokala skjutningarna ska rapporteras in senast den 15 oktober, då vinnaren utses.

Ak 4 B med rödpunktsikte utdelas nu med en takt av 1500 vapen i månaden och högkvarterets vapenofficer har lovat att 30 000 vapen ska vara utlämnade innan årets slut.

Anmälan till Nijmegen senast 1 maj

● Nijmegenmarschen i Holland genomförs i år den 19–22 juli och det är Centraförbundet för befälsutbildning som står för det militära deltagandet. Du måste vara minst 18 år samt antingen har anknytning till Försvarsmakten eller någon av de frivilliga försvarsorganisationerna. Marschdeltagare bör ha marschtränat minst 40 mil totalt, i marschsträckor överstigande tre mil. Även ett marschprov ska genomföras. Krav på att bära packning om tio kg gäller för män 18–49 år. För den oinvidge så är Nijmegenmarschen ett kraftprov om 16 mil på fyra dagar. Anmälan ska vara inne före den 1/5 2005. Kostnaden för deltagande i år är 1 900 kronor. Bussresa tillkommer för dem som väljer detta alternativ. Kostnad: 1 500 kronor.

För mer information:
www.fbu.se/nijmegen

På gång. "These boots are made for walking". FOTO: PIA-LENA JANSSON

Gå kurs och bli informationssoldat

● Nu i vår återkommer några efterfrågade och populära kurser på HvSS. Kursen Rekrytering och medlemsvård, H 195 26, går 18–20 april, och lärare är som tidigare Jan Erik Nordberg och Sune Ullestad.

I juni är det dags för den andra försöksutgåvan av Interninformationsansvarig hvbat,

H 195 01. Även den är på tre dagar, 7–9 juni, och riktar sig till personalbefäl, webbredaktörer med flera. En stor del av tiden

ägnas åt hemvarnet.se

Lärare är Ulf Ivarsson, Anders Kämpe, Per Ola Olsson och Sune Ullestad.

Läs mer på hvss.mil.se Här kan du också se hur du anmäler dig.

Årets kurs för tidningens lokalredaktörer går samtidigt på HvSS. En särskild inbjudan kommer att skickas ut. Journalisterna Bengt Plomgren och Torkel Ivarsson har lovat medverka som lärare.

Roslagsmarschen 26 år

● Roslagsmarschen går i år för 26:e gången den 27–29 maj. Marschen är totalt nio mil i terrängen på Roslagsleden. Tältförläggning är det som gäller och service finns under marschvägen. Deltagandet kostar 550 kronor och anmälan ska vara inne före 10 maj. Vill du veta mer om marschen, kontakta Kurt Rosenblad antingen per telefon 0176-23 23 24 eller mejla till:

kurt.rosenblad@telia.com

Chefsbyte på Hemvärnets stridsskola

En infanterist som kan hemvärnet ska leda HvSS de närmaste åren.

● Vid en ceremoni på HvSS den 15 december övertog överstelöjtnant Anders Gustafsson, 44, ansvaret för skolan.

Kort om Anders: Han är officer från I 20 och gjorde trupptjänst där 1980–94. Efter chefsprogrammet 1994–96 tjänstgjorde han som generalstabsaspirant i FHS och arméledningen. Därefter kom han till i högkvarterets personalavdelning och fortsatte i projektet Nya försvaret.

Lockades tillbaka

Under knappt ett år gjorde Anders en paus i sin militärbana. Han var då utbildningsinspektör i Skolverket men lockades tillbaka av nuvarande chefen för Norra militärdistriktet Björn Andersson för att hjälpa till med ledningsutredningen LU 02.

Efter ceremonin. Avgående skolchefen Lars Enlund (t h) och pågående chefen Anders Gustafsson går som vanligt igen.

Sedan drygt två år har Anders varit sektionschef i GRO, grundorganisationsledningen.

– Jag ser verkligen fram mot att vara chef på HvSS, det är en

jätterolig uppgift. Att få jobba med frivilliga och engagerade människor ska bli stimulerande.

Det är ingen novis på hemvärn som nu tar befälet. Under tiden i

Västerbotten var Anders instruktör för Skellefteå och Skelleftehamns hemvärnsbataljon. Han har redan nu en klar uppfattning om vad som bör göras.

Vill vara synlig

– Jag ser det som oerhört viktigt att vi kan ge en utbildning med hög kvalitet så att skolans verksamhet motsvarar kraven från omvärlden.

Anders Gustafsson hoppas kunna frigöra sig tillräckligt mycket från det administrativa arbetet för att kunna vara en synlig chef.

– Jag kommer att lägga stor kraft på att delta i verksamheten för att försäkra mig om att eleverna får ut någonting av att vara hos oss.

Text & foto: Ulf Ivarsson

Driftvärnet forever

● Sveriges äldsta driftvärn, det hos Kockums i Karlskrona som alltjämt heter Karlskronavarvets driftvärn, har avvecklats under högtidliga former. Vårt driftvärn bildades mitt under brinnande krig 1944 och det hann alltså bli 60 år.

Det har betytt mycket för varvet och säkerheten, men nyligen var det alltså dags att avsluta detta förnämliga sällskap.

Vid en ceremoni på Sjöofficersmässen i Karlskrona tropades driftvärnets flagga för sis-

ta gången, emballerades i sitt fodral och överlämnades till Kockums VD Martin Hagbyhn av förbandschefen Christer Karlsson.

Samtliga kvarvarande driftvarnsmän, femton medarbetare, deltog i den något vemodiga ceremonin och som en av dem sade: "Driftvärnet är som en gammal ek, skott och löv får symbolisera manskap och är förgängliga, men rötterna när djupt och lever för evigt."

Christer Karlsson

Ny ungdomsutbildning ger hemvärnskuskap

● Tidningen Bilkärsten informerar om en ny ungdomssatsning. Efter ett år av planering och diskussion mellan de frivilliga försvarsorganisationerna i Västmanland har det nu växt fram en ny ungdomsutbildning. Affischer sattes upp, flygblad delades ut och det gjordes flitiga besök på gymnasieskolorna i Västerås. Entusiastiska ungdom-

mar kom till första mötet i maj. Hemvärnskuskap, militärt uppträdande och sambands-tjänst är några av de moment som står på schemat.

Totalt omfattar utbildningen 80 timmar och en fortsättningskurs är planerad i år om intresset fortfarande finns bland de unga.

MN

Hemvärnet när det gäller

● Se till att synas med hemvärnets reflexväst. Det perfekta trygghetsplagget som sätts utanpå uniformen och väcker uppmärksamhet.

Pris 110 kronor plus moms. Rikshemvärnsavdelningen

bjuder på frakten. Minst tio västar måste beställas.

Finns i storlek från L till XXXL. Mer information på telefon 08-788 97 04.

Skicka din order till: sune.ullestad@hkv.mil.se

Ta en billig prenumeration

● Om du inte har övat 2002 och 2003 och inte heller i år är detta det sista numret av Hemvärnet som du får gratis.

Vill du ändå fortsätta läsa Hemvärnet kan du prenumera. För bara 100 kronor får du en hel årgång med reportage, nyheter och debatt.

Anledningen till att vi städar i

registret är att vi måste reducera kostnaderna.

Beslutet att stryka passiva medlemmar är taget av rikshemvärnsrådet. Veteraner och de som har vilande avtal berörs inte av förändringen.

Använd inbetalningskortet som följer med som bilaga i detta nummer.

Syds märkliga bok styr kvalitén

All hemvärnsutbildning stramas upp och blir jämförbar i hela landet.

Och rikshemvärnschefen kan få upp eller ned kvalitén med en knapptryckning.

● På inspektion i Skåne 1999 fick en häpen rikshemvärnschef veta att en menig hemvärnssoldat kunde välja och vraka i ett övningsutbud på ett 100-tal olika aktiviteter. Utöver detta fanns alla möjliga kurser och möten att gå på för att slå ihjäl tiden. Det var ungefär likadant över hela landet. Stora variationer i uppläggningsen av utbildningen rådde också vid denna tid i Sverige. Introduktionsutbildningen tog en helg på ett ställe men två på ett annat. Skyddsvaktutbildning bedrevs på olika sätt. Basutbildning, alltså enkel vapen-tjänst, skyddsmask och sjukvård infördes i Södra distriktet ett par år före övriga distrikt.

Kvalitetssäkring

Nu ska hemvärnsutbildningen effektiviseras och stöpas om i samma form. Den handbok eller "mälkatalog" som producerats av Södra militärdistriktet ska från och med 2006 kvalitetssäkra utbildningen i hela riket.

En grundtanke är att alla förband ska ha en viss kvalitet enligt den så kallade PersQ-modellen. För vanliga hemvärnsplutoner gäller i dag att personalen har, som det heter, begränsad förmåga att lösa huvuduppgifter men "stora begränsningar" i förmågan att lösa övriga uppgifter.

Det är inte så allvarligt som det låter, för jobbet ska ändå kunna göras av enskilda soldater och förband i både normala fall och under viss tidspress.

Lägsta nivån på stegen betyder att personalen inte alls är användbar i krig och på högsta

Kvalitetssäkring. Utbildning som inte hör till kärnuppgifterna slopas. FOTO: ANDERS KÄMPE

kan de utan inskränkningar lösa samtliga uppgifter. Men sådana elitförband finns knappast i verkligheten.

Särskild finess

Huvuduppgiften för en vanlig hemvärnspluton är att kunna bevaka eller skydda objekt. Övriga uppgifter, som alltså är lägre rankade, är att ytövervaka och stödja samhället.

På insatsplutonerna ställs högre krav. Deras personal ska kort och gott ha förmåga att lösa sina huvuduppgifter. Ordet "begränsad" är alltså struken för deras del – utom när det gäller andrahandsuppgifter som att försvara terrängavsnitt och eskortera personal.

Även om militärdistrikten läggs ned kan handboken bli ett mycket användbart verktyg.

Med mälkatalogen som facit blir det också möjligt att avgöra om den enskilda övningen verk-

ligen är motiverad eller om man kanske måste skala bort sådant som inte har så mycket med kärnuppgiften att göra.

Lätt få överblick

Hur all slags utbildning ska gå till – från personliga färdigheter till förbandsutbildning för insatskompani beskrivs. Det går inte att smita undan anvisningarna i handboken, som har samma tyngd som ett reglemente.

På central nivå blir det också lättare att få en bild av kvalitén på hemvärnsförbanden eftersom rapportering av samtliga övningar följer samma mall och resultaten kan jämföras på ett pålitligare sätt än tidigare. In-ternt kallas denna teknik stödmått. Ska man till exempel sätta betyg på skyddsvakter har man ett antal rent siffermässiga stödmått – hur många som utbildats, antal träffar på en figur eller rätta svar på ett prov. När det

gäller subjektiva, mjuka värden som den personliga lämpligheten måste man däremot lita till instruktörernas erfarenhet.

– När jag började på Södra militärdistriktets stab 2000 slogs jag av att vi inte hade någon form av kvalitetssäkring i hemvärnet, vi pratade olika språk, säger major Claes Brauer, som lett arbetet med mälkatalogen.

– Syftet är att göra rätt saker med rätt kvalitet till rätt kostnad. Med stöd av mälkatalogen kan högre chef höja eller sänka ambitionen på ett kontrollerat sätt.

Mer substans

När ÖB frågat rikshemvärnschefen om hemvärnets kvalitet har han tidigare bara fått antal gjorda kontrakt till svar, vilket inte säger särskilt mycket. Anders Lindström vill ha mera substans i statistiken och flaggar för någon form av certifiering av hemvärnsplutoner. En godkänd pluton skulle i princip kunna ha soldater som inte fullgjort sina kontrakt enligt dagens sätt att räkna. Men de fungerar i förbandet och huvudsaken är att plutonen kan lösa sina uppgifter.

En stötesten i sammanhanget är att vanliga hemvärnet nästan alltid övar i tillfälligt samman-satta förband. I insatsplutonerna lär man däremot känna sina kamrater bättre.

– I de fall utbildningsplutonen är samma sak som krigsförbandet kan man även mäta förbandets förmåga att lösa en uppgift, säger Claes Brauer.

Ulf Ivarsson

Sök pengar ur Landstorms-fonden

● Olika grenar av hemvärnet kan söka pengar ur kronprinsessan Margaretas Landstormsfond. Ansökan ska vara inne senast den sista mars för verksamhet under 2006. Skriv till Kronprinsessan Margaretas land-

stormsfond, Wilhelm Reuterswärd, Robam AB, Norrkroken 22, 181 65 Lidingö. Syftet med fonden är att främja totalförsvaret, särskilt ungdomsverksamhet, utbildning och totalförsvars-upplysning.

Ändrade inspektioner

● Det blir ingen inspektion i nordligaste Sverige i år, som var planerat.

Lapplandsjägargruppen måste först få lugn och ro att ta emot bataljonen från Norrbottens gränsjägargrupp. Inspektions-

ordningen blir istället som följer:

Livgrenadjärgruppen (Östergötland) 22–24 april, Norrbottensgruppen (Boden) 20–22 maj, Södermanlandsgruppen 30 september–2 oktober.

Rådet vill ha två generaler

Demokratiprocessen förenklas och en generalsekreterare tar över uppgifter som i dag löses av staben. Det vill åtminstone rådet självt. Men vad tycker rörelsen?

● Enligt en enkät som tidningen Hemvärnet och rikshemvärnsavdelningen gjorde i maj 2004 anser 65 procent att medinflytandet är ganska eller mycket värdefullt. Bara 14 procent dömer helt ut demokratin. Några åsiktsskillnader beroende på ålder finns inte att tala om.

Rikshemvärnscheferna brukar trivas med att leda även den demokratiska delen av hemvärnet. Och Anders Lindström är inget undantag.

– För mig är det viktigt att avläsa temperaturen i organisationen. Men jag känner en besvikelse över att många inte ens vet om att medinflytandet finns.

En enda kvinna

Anders Lindström hade knappt tillträtt som rikshemvärnschef innan han började ifrågasätta om rätt personer väljs. Medelåldern i rikshemvärnsrådet är hög, flera har suttit maximala antalet perioder eller mer, det är för få aktiva befäl. I rådet finns i dag bara en kvinna och hon är suppleant. Under nuvarande mandatperiod har hon inte kallats en enda gång. Bara ett par rådsmöten återstår innan tinget i november.

I juni 2004 skrev rikshemvärnsrådet en lista på ett tiotal frågor som skulle utredas av en särskild arbetsgrupp. Sedan dess har gruppens sammankallande, Stig-Olof Andersson framfört en del förslag till förändringar som diskuterats i rådet:

- MD-grupptingen tas bort efter 2007.
- Bataljonsråden direkt väljer istället varsin delegat till rikshemvärnstinget och två representanter till MD-grupprådet.
- MD-grupprådet väljer en delegat till rikshemvärnstinget.
- En regel föreslås införas som gör att MD-gruppråden får en majoritet av valda ledamöter. Det betyder att yrkesofficerare och bataljonschefer inte ska kunna dominera råden.

En bild av medinflytandet i hemvärnet? Äldre herrar i m 87 tillbakalutade i bekväma fätöljer.

Ett förslag som rikshemvärnsrådet redan fastnat för är att installera en generalsekreterare och detta tycks vara så lockande att minst två personer anmält intresse innan tjänsten ens är avslutad, långt mindre utannonserad.

Idén kommer från rikshemvärnsavdelningen, som vill bli avlastad medinflytandefrågor. Rådets 1:e vice ordförande Bengt Runner tror att en dylik tjänsteman kan skapa bättre kontakter med rörelsen och få tid för djupare analyser av framtidsfrågor.

Genom att generalsekreteraren skulle bli anställd av rådet blir rollspelet klarare mellan myndigheten och rörelsen.

När tanken prövades på bataljonschefer i höstas var Anders Lindström inte rädd för att förlora sin makt:

– Det finns alltid en chefskock, så han och såg road ut.

Beslut om generalsekreterare ska tas av rikshemvärnstinget i november. Anställningen förbereds så att en lämplig person kan installeras direkt. Hur lönen ska finansieras är oklart.

Ta vara på chansen

Trots allt tal om motsatsen är tiden för medinflytandet i hemvärnet inte slut. Bengt Runner påminner om att engagemanget var stort de första åren. Nu vill den unge hemvärnsmannen öva och sen gå hem. Han har familj, jobb och tiden räcker inte till för att sitta på möten och svara på remisser.

– Men vi får inte släppa möjligheten att ha högt i tak och kunna yttra oss i rörelsen utan ta vara på den chans som Gustaf Petri en gång gav oss.

Överste Gustaf Petri är hemvärnets grundare. Redan 1940 skapades den demokratiska apparat för medinflytandet, som

fortfarande fungerar.

– Svaren i enkäten visar att medinflytandet är viktigt för hemvärnet. Det kommer även i fortsättningen att vara ett eget, levande spår, säger Stig-Olof Andersson.

I rikshemvärnsrådet fattas inga beslut om krigsförbandet hemvärnet. Men rikshemvärnschefen måste lyssna på rörelsen och lirka lite med personalen om han vill röra om i en organisation där folk kan rösta med fötterna. Vare sig ÖB eller regering vågar heller gå emot rikshemvärnsrådet när en ny rikshemvärnschef ska tillsättas. Det har hänt att utnämningen fått tas om sedan rådet satt sig på tvären. Och det går inte att underskatta medinflytandet när det är dags för rikshemvärnsting. Floden av motioner sysselsätter staben i veckor och många års tjat om bättre ersättningar, modernare utrustning och högre status har trots allt gett resultat.

– Även om vi inte har medbestämmande är det viktigt att jacka in tidigt och suga på frågorna. Då blir medinflytandet det verktyg som det ska vara, säger Anders Lindström.

Text & Foto: Ulf Ivarsson

Ceremoni för driftvärnet

● Det blir troligen en avslutningsceremoni för driftvärnet i Stockholm eller vid Hemvärnets stridsskola i mitten av juni. Men innan dess har alla förband avvecklats. Senast den 1 april bör all materiel vara inlämnad. Legitimationer ska samlas in och förstöras. Vapen som inte är försvarets ska registreras hos polisen. Alla kontrakt ska sägas upp från och med 30 juni.

Kanske viktigast av allt: Driftvärnscheferna uppmanas att underlätta för personalen att övergå till allmänna hemvärnet.

Susanne Samuelsson snor på med ett ilmeddelande mellan signalisten och expeditionen.

Lär dig pyssla om bataljonsstaben

Ledningsplutonens uppgift är att bädda så mjukt som möjligt för bataljonsstaben. De blivande cheferna i dessa förband trimmas på en ny kurs på Hemvärnets stridsskola.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Vem vill vara plutonchef efter lunch? Ingen räcker upp handen så Per Rosqvist utpekas och börjar direkt fundera på hur samband och expedition kan lösas under omgruppering, i det här fallet en förflyttning i sakta mak från trädgårdsmästarvillan till Nathorstsalen på Hemvärnets stridsskola, Vällinge.

Eftersom Per är instruktör i FRO och fackman på sambandsprylar är han beredd att ta ett steg tillbaka för att låta mindre erfarna kamrater ta hand om eventuellt krångel, anförtror han tidningen.

Vi befinner oss på en helt ny utbildning på HvSS, nämligen den första kursen för ledningsplutonchefer. En ledningspluton ska finnas vid varje bataljon för att serva staben på olika sätt: få igång sambandet, ordna utspisning av stabens personal, ansvara för förläggning, skydd och transporter.

Detta är den kanske mest lärartäta kursen på HvSS någonsin. Flera experter från militärdistriktet hjälpte till. Kapten Peter van Reenen tog med sig kollegan löjtnant Lars Back från Dalregementsgruppen. Från Kronobergsgruppen kom löjtnant Cai Wendel och från Älvsborg hvbataljonschefen major Erling Edvardsson.

Sätt fast snäckan

Tiden är kort, varje tillfälle till pedagogiska insatser utnyttjas. Under fiket görs en snabb utvärdering av föregående pass.

Någon klagar över bruset i 180-stationen.

– Sätt fast snäckan i ena örat och håll luren mot det andra så får ni stereo och lättare att uppfatta talet, råder Erling Edvardsson och fortsätter:

– Nittio procent av samtalen är till telefonistplatsen. Blir det kö, koppla då vida-

re till staben. Och glöm inte att ringa av, säger Erling på tal om umgänget med den verkliga veteranen i hemvärnets materielutbud – fälttelefonen.

De goda råden fortsätter att hagla över deltagarna. Det ska vara ett streckrakt igenom en signalistnolla. Används täcktabell räcker det att kryptera ortsnamn, läge och tider. Kom ihåg tidsnummer – frågan "vilken väg?" blir svår att svara på utan hänvisning till tidigare trafik.

– Sitt på era platser, låt blanketterna gå, annars blir det för stressigt och för mycket prat, förmanar Cai Wendel, som ansvarar för ledningsfrågor i Södra militärdistriktet.

– Det här spelet är inte realistiskt. Nu kvittrar det hela tiden i 180-stationen. Övningen är till för att se hur flödet av meddelanden ska organiseras i staben, förklarar Peter van Reenen. När detta fungerar

ska plutonchefen inte vara i staben längre utan gå ut och sköta sin huvuduppgift. Det vi tränar på nu är bara en liten del av era åligganden.

Olika motiv

– Otroligt bra kurs. Men fem dagar är för lite. Det kommer att bli förändringar när jag kommer hem, lovar Leif Eriksson, gruppchef i Sundsvalls kusthvbataljon.

– Rätt. Från början trodde vi att tre dagar skulle räcka, men nu vet vi att tio dagar vore lagom, säger kurschefen major Bengt Atterhem.

Richard Andersson, Norrköping och Mikael Gustafsson, Vänersborg har lite olika motiv för att gå utbildningen. Richard ska bli chef för ledningsplutonen i Louise De Geerbataljonen, Norrköping. Mikael är chef för en insatspluton och ville ha en allmän inblick plus att kursen ger honom lite extra sambandsutbildning.

En ny uppgift som ledningsplutonchef väntar också Christer Berggren, Stockholms hvbataljon.

– Det som gett mest hittills är omgrupperingen och allt man ska tänka på för att sambandet ska fungera under övergången. Det kan röra sig om många mil och vi måste göra rätt, kunna svara på anrop och ta beslut. Så fort detta funkar ska vi tänka framåt. Det stora problemet är att vi har svårt att få till bra övningar med avtalspersonalen i sina funktioner.

Generös gest

Att förkunskaperna eller som det heter i den militära världen utbildningsståndpunkten varierar är Bengt Atterhem och hans biträdande kurschef Ulf Lagerström överens om.

Men flera av deltagarna är mycket kvalificerade, till exempel Susanne Samuelsson som varit yrkesofficer i signaltrupperna och nu är reservofficer och lednings-

Fienden har luftlandsatt vid Sandared och tevemasterna är sprängda i Borås. Plutonchef Mikael Gustafsson får det gastkramande beskedet via sin ra 146.

plutonchef i Jönköpings hvbataljon.

– Vi nådde målet med kursen, men jag är inte helt nöjd med upplägget. Det blev för mycket materielltjänst som specialisterna i plutonen ändå får ta hand om och

Har ni läst bataljonsordern, frågar Erling Edvardsson och några av deltagarna hämtar ett exemplar och börjar plugga på.

för lite med inriktning på plutonchefens roll.

Detaljerna kring ledningsplutonen är inte riktigt klara ännu.

– Vitycker att ledningsplutonens kalyda under en stabschef eller motsvarande istället för sambandsbefälet, säger Ulf Lagerström. Uppgiften ställer stora krav på honom eller henne, som normalt inte är så uppdaterad på läget. Ännu så länge existerar inte heller befattningen stabschef utom i stockholmsbataljonerna.

Kurschefsduon anser också att ledningsplutonchefen ska ha en ställföreträdare, något som tycks vara förbisett i den provisoriska taktiska och organisatoriska målsättningen.

Totalt tre kurser för ledningsplutoner anordnas i år, varav en utlokaliseras till Växjö.

För att få komma med på kursen måste du ha gått plutonschefsutbildningen och därefter någon form av expertutbildning. På det mänskliga planet krävs mycket – att vara en bra ledare och kunna systemen på samma gång. God hand med avtalspersonalen och förståelse för det taktiska läget är andra viktiga förmågor som förväntas av chefen för detta nya nyckelförband. ■

FAKTA

Ledningspluton

Innan ledningsplutoner infördes i hemvärnet i samband med utredningen hemvärnet efter 2004 fanns stabsgrupper och diverse lokala lösningar.

Plutonen servar bataljonsstaben genom att upprätta ledningsplatsen och se till att sambandet på tråd och radio fungerar. Plutonen övergår därefter till att ordna kvarter,

förplägnad, transporter och skydd. En grupp med varsin chef svarar för varje deluppgift – stabsgrupp, sambandsgrupp, ordonnans- och transportgrupp, skyddsgrupp.

– Det är väldigt viktigt att personalen är mångkunnig och kan avlösa varandra trots att de är specialister, en mc-ordonnans ska kunna sitta i växeln, säger Erling Edvardsson, som varit brigadsambandschef i Älvsborgsbrigaden och nu är chef för Kinds hvbataljon.

När man skalar ner ledningsrutiner från brigad till hvbataljonsstab uppstår vissa problem. Framförallt är det svårt att få utbildningstiden att räckta till och det finns ännu inga färdiga befattningsbeskrivningar.

I väntan på sådana har en av deltagarna i första kursen, Löjtnant Fredrik Revelj, stabschef i 41. hvbataljonen i Kronoberg tagit fram ett utkast till instruktion. Han beskriver där uppgifterna för varje

befäl och soldat i plutonen i detalj. Transportgruppchefen verkar få mest att göra. På dennes lott faller 20-talet uppgifter. Något att bita i för en vaken mc-ordonnans som vill ta lite mer ansvar men ändå fortsätta köra. Frivilliga motorcykelkåren tackade ja till denna karriärväg, men nej till befattningar i bataljonsstaben då det anses svårt att hitta tillräckligt många medlemmar som gillar att sitta i staber.

Sista skottet i driftvärnet

TEXT: LARS BRINK

FOTO: ANDERS KÄMPE

MED NÅGRA SÄKRA pistolskott gav driftvärnsdistriktschefen vid Göteborg Energi, kaptenen Lennart Bernram, signal till uppbrott för Sveriges sista aktiva driftvärn, vid en skjutning på Säve skjutbanor i december 2004. Den som ville kunde i eldpauserna utan ansträngning avlyssna historiens vingslag under skyttepaviljongens välvda tak.

Men samtidigt som den något vemodiga signalen gavs, kunde den lugne och stabile driftvärnschefen i spetsen för sitt försvarsoptimistiska förband, båda om och uppmana till kommande insatser inom ramen för Göteborgs allmänna hemvärn.

Bernram, som till vardags är säkerhetscontroller vid det stora företaget Göteborg Energi, menade i sitt känslöfylla men balanserade tacktal, att även om svenskt driftvärns 64-åriga historia nu är all, kommer viljan att, om så med militära medel, skydda arbetsplatsen, dess personal och produktion inte att avta.

Försvarsbeslut följda av omorganisationer och nya inriktningar är gängse i svensk säkerhetspolitik. Men kvar finns en kärna av människor, vars idealism parat med demokratiskt grundad försvarsvilja, yttrar sig i benägenheten att dra på sig en fältuniform och dra ur sitt vapen.

Skyttet har varit signum för just Göteborg Energis driftvärns verksamhet. Och som ett tidens tecken var det naturligtvis en av driftvärnets kvinnliga soldater, gruppchefen Yvonne Staberg som glädjestrålade kunde ta emot

Yvonne Staberg.

förstapriset i dagens pris-skjutning, naturligtvis med standardvapnet, ak 4.

Även hon kan tänka sig att i fortsättningen ingå i ett ordinarie hemvärnsförband, gärna med arbetskamraterna vid sin sida. Det är kvalitetssäkrad stridsduglighet det.

Transporterna flaskhalsen i brigadövning

Det börjar likna brigadövningar i hemvärnet. För första gången övade Stockholms två bataljoner, Nord och Syd, samtidigt.

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Soldaterna bussades till Mellinge-
holms övningsfält strax söder om
Norrtälje för slutövningen Mon-
sun 04 i november.

Varför håller ni inte till på Livgardet?

– Det här är okänd terräng vilket gör
att cheferna får anstränga sig lite extra när
de rekar och använder kartor. Övningen
blir mer realistisk än på Kungsängen. Här
finns alla faciliteter vi behöver på gamla
Lv3:s område, logement och garage, för-
klarar Rolf Dehjne f d stabschef i Stock-
holms norra hvbataljon, som lånats in till
övningsledningen från Stockholms FBU-
förbund.

Innebandy ger gemenskap

Vi står i skogen och väntar på att bataljon
Nords tätt ska nå fram.

Första uppgiften för insatsplutonche-
fen Per Wettby är att säkra stabsplatsen
och ett av kompaniernas förläggnings-
platser. Sen blir det rörlig ytövervakning.
Vi hinner byta några ord.

– Det är lätt att vara chef för det här
gänget, vår paroll är en för alla, alla för en,
säger Per och berättar att medelåldern är
cirka 30, att man övar en gång i månaden
och stärker gemenskapen med innebandy
i lokalerna på Barkaby.

Plutonen byggs upp med lumpar- och
jobbarkompisar. Förbandet får ett drag av
exklusivitet genom att många rekommen-
deras in.

– Rätt bakgrund är viktig för oss, vi sat-
sar på kvalitet mera än kvantitet, säger Per
som själv är jägarplutonchef från grund-
utbildningen.

Nu lämnar informationsbefälet Agneta
Cedervall över en föredömligt valmatad

mapp om Monsun och föreslår ett besök
hos övningsledningen.

Där håller man på att spela in nya mo-
ment. För ögonblicket är det okänd trupp
och journalister som försöker ta sig in till
objektet, flygplatsen strax intill, samtidigt
som huvudstyrkan gjort halt på sin väg
fram.

Transporter Akilleshäl

Major Lars Rosenqvist, chefför hemvärns-
bataljon Nord är lite syrlig apropå tempot
i framryckningen:

– Det som präglar kompani Gul är för-
siktighet. De borde ha busat på mera.

Kompanichefen tar verkligen det säkra
för det osäkra och låter sidopatruller och
mc-ordonnanser finkamma terrängen
innan han släpper fram kolonnen. Men
strax fylls gläntan i skogen av fordon och
det myllrar av soldater.

Ur en buss kliver Sten Törnsten, chef
för Arlanda hvbataljon. Förbandet ska
bilda en ny bataljon tillsammans med
Nord, så Sten passar på att bekanta sig
med rutinerna.

– Vi har en hel del samordning kvar och
jag är här för att studera hur staben job-
bar även om hopslagningen inte är någon
jättesak.

Allt hänger på rörligheten

Akilleshälen i hemvärnet är den låga
transportkapaciteten, det är alla i övnings-
ledningen överens om.

– Hemvärnet har den förmåga som ef-
terfrågas men allt hänger på rörligheten.
Vi märkte i planeringen av Monsun hur
beroende vi är av transporterna. Det är en
jätteapparat att flytta på även en reduce-

**Praktiskt med släp för snabba omgrup-
peringar. Sjukvårdare Hans Linman las-
tar av.**

**Per Wettby blir
chef över ett sam-
manhållet och mi-
litärt allmänbildat
gäng.**

**Martin Sandgrens
beslut att gå med
fick mogna fram.**

Möte i Monsun. Mc-ordonnanserna körde i skytteltrafik längs framryckningsvägen.

rad bataljon. Det här måste lösas, säger Rolf Dehjne.

Enligt övningsledningen skulle ett anfall slås ut mot bataljonen efter mörkrets inbrott och sjukvårdarna få en riktig genomkörare. Lennart Pettersson från Röda korset i Stockholm agerade blågul stridsdomare. Han tänkte sig att i första hand studera kamrathjälpen.

ABCDE-uppgradering

– Den är generellt bra i Stockholm. Vi har gjort en särskild satsning i Livgardesgruppen och i bataljon Nord har omkring 150 fått kompletterande utbildning om

tio timmar. Tre av fyra sjukvårdare i Stockholm är uppgraderade på ABCDE och syrgas.

Praktiskt i sjukvården

Soldaterna kan känna sig säkra på att få bästa möjliga vård av sjukvårdsbefälet Fredrik Andersson och hans personal. Fredrik är känd som en fixare och under Monsun ordnade han och kamraterna till samlingsplatsen med flera praktiska detaljer: en tvättplats av ett gammalt balkongbord fastbundet med en rem runt ett träd. Så billigt att det kan överges vid en hastig omgruppering. En vattendunk på

en ställning intill kaminen ger behagligt varmt vatten. Det är bekvämt att ha med sig campingbord och fyra fällstolar. En lysrörssladdlampa kopplad till laddningsbara batterier för skruvdragare ger bra belysning i tältet 4–5 timmar.

En osminkad krigsdagbok som mejlats till tidningen Hemvärnet avslöjar att det var första gången som sjukvårdarna övade tillsammans i den här omfattningen och att det blev en handfull riktiga fall att ta hand om. Men fler planerade uppdrag efterlyses.

– Konstigt att nästan inga befäl hade kontakt med oss och att vi inte fick kom- ►

Sjukvårdsgruppchef Fredrik Andersson och sjukvårdare Anette Öberg intervjuas av Hemvärnets Pia-Lena Jansson.

mentarer från blå-gul, vad gjorde dom där, vi vill vara med i spelet i fortsättningen, skriver Fredrik Andersson.

För lat för hemvärnet

Tio år efter lumpen på I 22 som menigförflöt medan Martin Sandström funderade på att gå med i hemvärnet. På Monsun debuterade han som gruppchef över ett välmeriterat gäng – ett par av soldaterna är kompanibefälsutbildade. I Södra Roslags hemvärnskompani provar man med sex man i varje grupp för att nå större flexibilitet. Då ryms gruppen i en minibuss och därmed ökar rörligheten.

– Jag var för lat helt enkelt, förklarar Martin den långa perioden av tvekan, men nu är hemvärnet hans stora fritidsintresse. Varken flickvän eller jobb – säljstöd på ett stort dataföretag – lägger hinder i vägen. Men insatsplutonen är inget mål för Martin:

– Om några år är vi lika bra. ■

”Kraven är rätt”

Högt tempo i övningarna vill de unga hvsoldaterna ha.

Hv bataljon Nord hade totalt sex mc-ordonnanser på Monsun varav en inlånad från S:t Eriks hv-kompani i Stockholm. Göran Ljungsjö som arbetar civilt som kranbilsförare men även kör buss. Vid denna övning kör han tillsammans med Ulf Arvidsson som forskar inom energiområdet.

Båda tycker att de får bra uppbackning och bra övningar i hemvärnet, mycket tack vare motorbefälet Kjell Hedberg. Om utvecklingen i hemvärnet säger Göran och Ulf unisont att materielen blivit mycket bättre, hjälmen undantagen. Men om

de inte fick köra mc skulle de inte vara med.

Båda gick med i FMCK 1998 och har avverkat en del kurser. Vi träffar också hemvärnssjukvårdarna från Vallentuna (kompani Gul). De har 240 timmars utbildningstid uppdelad på två gånger 12 dagar.

Kul med blandade åldrar

En av dem är Anette Öberg, en ung entusiastisk och ödmjuk tjej som har varit med sedan 1998 och flyttade till Stockholm från Sundsvall under fjolåret. Anette arbetar som personlig assistent för en liten tjej som är förlamad och använder respirator. Anette är med i hemvärnet för att hon gillar att vara ute i naturen och vill lära sig mer om sjukvård. Hon uppskattar alla glada, trevliga människor hon lär känna i hemvärnet och tycker det är kul att det är blandade åldrar.

Utbildningen i dag till hemvärnssjukvårdare är kvalificerad. De ska kunna ge syrgas, ge morfinsprutor samt kunna hantera nackkrage. Även krishantering med avlastningssamtal och kamrathjälp ingår.

– Det var positivt att vi fick prova på hur det kan gå till vid ett skarpt läge, men vi fick ha lite långtråkigt.

Gruppchefen Martin Sandgren berättar att han har två nya hemvärnssoldater som gick grundkursen i augusti. Den ene är Daniel Wengström som är nymuckad från P10 i Strängnäs där han gjorde lumpen som pansarskytteplutonchef. Han sökte yrkesofficersprogrammet men då det blev inställt så valde han hemvärnet istället. Han pluggar till trafikflygare till vardags.

Vill ha tempo

Näste man är Mattias Garberg som läser på sin civilekonomexamen och gjorde lumpen som amfibiegruppchef vid Amf1 i Vaxholm och muckade under fjolåret. Han valde hemvärnet för att han vill plugga och samtidigt hålla igång sina militära kunskaper. Han vill ha tempo i övningarna och det hoppas han att helgens övning kan ge.

I gruppen ingår också Hans Hillgren som trots att han är 62 år ändå hänger med i 20-åringarnas tempo. Han är egen företagare och gillar att hålla sig i trim. Vad tycker du om utvecklingen i Hemvärnet?

– Kraven är rätt och äntligen har vi fått en modern utrustning utbrister Hans.

TEXT & FOTO: PIA-LENA JANSSON

Daniel Wengström kom inte in på officersutbildningen så det fick bli hemvärnet istället.

Mattias Garberg vill plugga och hålla militära kunskaperna varma. Samtidigt.

Harrys soldater får vad de vill ha

Tempot är högt när Bodens insatsplutoner visar upp sig för tidningen. Det är skarpt, det är realistiskt och ger bra övning

TEXT & FOTO: ULF IVARSSON

Stör sabotagestyrkan lyder ordern till Bodens hvbataljon och chefen skickar sin hammare, insatsplutonen, till anfallsbana 1 på Kusträsk där mår Harry Thornéus dukat upp en sabotagebas. Plutonchefen går först fram med en rekstyrka som ser ett tält och ett par terängfordon. Allt är lugnt. Perfekt tillfälle att slå till. Med plutonens samlade eldkraft och en förhandssituation borde det gå att jaga iväg sabotörerna.

Det här en av Harry Thornéus berömda uppvisningar dit generaler och andra höga besökare vallfärdar från Ryssland, Norge och nu Norra militärdistriktet och högkvarteret. Trots att det är mitt i veckan har Thornéus inga svårigheter att få ihop en pluton. I dag består den av en grupp vardera från insatsplutonerna i Piteå, Luleå och Boden.

Soldaterna får action

– Jag är med på allt jag hinner för jobbets skull, säger Angeliqa Ahlbäck, 22, från Överluleå hemvärnskompani. Angeliqa jobbar i socialtjänstens nattpatrull. Trots en förkylning har hon hoppat in för att

känna på hur det är att vara soldat i hemvärnets spetsförband.

– Detta är himla bra, ingen dödtid. Jag älskar att skjuta.

Både Angeliqa och pojkvännen Niclas Nordström deltar i förevisningen. Niclas är gruppchef i Överluleå.

Realism och stegring

Nej, Harry Thornéus har inga större problem med närvaro eller rekrytering. Förklaringen är enkel: krav, realism och stegring. Eller med andra ord: soldaterna får precis vad de vill ha för att komma igen, alltså action. Det blir både rolig och bra utbildning på samma gång.

Tidigare under hösten körde plutoner motstöt och i februari 2005 blir det ännu mer fältmässigt i gemensamma vinterövningar med I 19. Förbandet är hemvärnets viktigaste rekryteringsbas. Innan årsklassen rycker ut är hemvärnet på regementet och fyller på i leden.

– Dom är vältränade från grundutbildningen, på nybörjare fungerar det inte, säger Harry Thornéus, medan vi väntar på att plutonen ska få order.

Men Angeliqa Ahlbäck tycker att det i hennes fall räcker med tre månaders slump och fortsatt övning i hemvärnet. Hon är dessutom elitorienterad och van att röra sig i vildmarken.

Nära fordonsavlämningsplatsen står ett par 8 cm granatkastare som ger plutonchefen ett eget litet artilleri. Servisen är hemvärnspersonal, men vid varje pjäs finns också fyrfyrsofficerare, så det är väl sört för säkerheten.

Vi ställer upp

Bandvagnarna gasar fram i snön och bakom rattarna sitter bilkåristerna Agneta Ridderström, Piteå, Ingela Lundmark, Boden och Rose-Marie Andersson, Luleå.

– När Harry kallar ställer vi upp, säger Rose-Marie, som är studerande och har lätt att komma loss. Tjejernas engagemang beror på tre saker – köra bandvagn, frisk luft och gemenskap.

– Jag lyder högkvarteret och använder bilkårist som förare. Soldater ska strida, säger Harry Thornéus på sin lite militärt sträva klingande norrbottniska.

Eldöverfallet brakar nu loss och maga-

Insatsplutonen drar sig tillbaka och vinterskymningen lysas upp av bränder.

Harry Thornéus berättar för besökarna hur övningen ska gå till. Soldaterna har övat med lös ammunition hela förmiddagen.

sin och kassetter tycks vara proppade med spårlys för målområdet fylls av ilsket röda streck. Alla pansarskott träffar och det brinner i tältet. Överlevande fiender ligger lågt så plutonchefen låter eldöverfallet fortsätta med överfall. En särskilt avdelad stormningsstyrka pulsar över fältet och när linjen är ordnad beordrar chefen "Gå på marsch". Åskådare med minnen från infanteriet får en tår i ögonvrån.

Som avslutning bränns motståndarens materiel, granatgevären lägger rök för att skydda tillbakaryckningen och granatkastarna skjuter ett par lag för att demoralisera den flyende fienden.

Less på att bevaka

Imponerande, men ska hemvärnet hålla på med sånt här?

– Allt vi gör bygger på den taktiska målsättningen vi får från Stockholm. Men soldaterna är less på att bevaka och skydda så vi måste lägga in mer strid. De välutbildade yngre skulle uppleva hemvärnet som ett bakslag annars, säger Harry Thornéus.

Nicklas Granberg som är stf plutonchef i Piteå insatspluton har varit med i hemvärnet sedan 1997 och är mycket nöjd med soldaternas agerande.

– Vi har kanske inte lika god fysik som när vi gjorde lumpen men pannbenet vin-

Granatkastarna gav lite extra krydda åt uppvisningen. Jerry Lundgren och Rolf Simu har mätt in sig.

Plutonen gasar in på anfallsbanan.

Angeliqa Ahlbäck och pojkvännen niclas Nordström har haft en givande dag

ner. De flesta har bra militär utbildning och är duktiga yrkesmän civilt, berättar Niclas, som själv är utbildad svetsare fast han för tillfället kör hjullastare.

Niclas och hans sambo Josefin Ehngren är ett av många hemvärnspar i Norrbottensgruppen och Harry Thornéus hjälper gärna till med namnen när tidningen frågar. Han tycks känna de flesta av soldaterna. Varje år utmanar han dem på skidor, det är bara ett fåtal elitåkare som slår honom.

En chef med karisma förklarar nog var-

för Norrbottensgruppen har förvånande lätt att få ihop både uppvisningar och högvakter. Det har hänt att Harry Thornéus fått tacka nej till 50 villiga.

Harry är jämt med

– Inte så konstigt, Harry är ju jämt med, förklarar vår ciceron Göran Ahlman, pensionsavgången major som nu tar över Bodens hvkompani. Gamla kollegorna Esko Blanksvärd och Göran Höglund sätter sig samtidigt i ledningen för Piteå-bataljonen. Att yrkesofficerare chefar är det

ingen som klagar över. Kompetensen är efterfrågad av soldaterna och de inledande kulturkrockarna har dämpats.

Hela konceptet ger ett mycket solitt intryck i vinterskymningen på Kustjärn. Samtliga mål träffades. Det är högt tempo och knappt någons synlig miss, även om Harry Thornéus kritiska öga såg en skönhetsfläck.

– För svag eldgivning vid inbrytningen och röken lades för nära. I Norrbotten är man antingen i skydd eller i rörelse, förkunnar Harry med glimten i ögat. ■

MILITÄRA MINNEN:

Punschtraditioner

● **Punsch framställdes** första gången i Sverige 1733 och blev snabbt en populär dryck hemmavid, på lokal och inte minst på officersmässarna. Det var kanske där som drycken kaptenlöjtnant uppfanns, det vill säga punsch mixad med konjak.

Visst är etiketten till Punsch Militaire tidstypisk med officerarna i paraduniform. Inte utan man känner sig en smula sned – kan det vara punschdoften? En annat populärt punschmärke med militära förtecken var Kavalleripunsch.

Att dricka varm punsch till den militära 6,5 mm ärtsoppan är fortfarande en kär och söt tradition.

TEXT: HANSEMAN CALÅS

FOTO: SYSTEMBOLAGETS MUSEUM, STOCKHOLM

En hel årsproduktion skog stormfälldes när stormen slog mot södra Sverige. Hundratusentals hushåll blev utan ström och telefon.

Krisvana kommuner först att kalla på hjälp

TEXT & FOTO: MAGNUS FORSBERG

Döda och skadade, omfattande strömavbrott och människor i nöd som inte kan ringa efter hjälp.

Det kunde ha varit ett tillskruvat scenario på en stabsövning, men så var verkligheten i södra Sverige efter stormen i januari.

Värst drabbat var Kronoberg, men Kronobergsgruppens frivilliga är luttrade. Det var inte många månader sedan de känkade sandsäckar när vattendragen hotade svämma över.

När stormen rasade som värst sent på lördagkvällen den 8 januari ringde räddningstjänsten i Ljunby till Kronobergsgruppens chef, överstelöjtnant B-G Svensson.

– Dom sa att dom aldrig varit med om något liknande och begärde 30 man ur hemvärnet, berättar B-G Svensson som

utsågs till militär insatschef i Kronoberg.

Några timmar senare var läget mycket allvarligt. Träden hade fallit som dominobrickor över luftledningarna och slagit ut telekommunikation.

Dagen efter stormen rapporterade kraft- och telebolagen att 420 000 hushåll saknade el och 200 000 hushåll var utan fast telefoni i södra Sverige.

– Det är en enorm förödelse. Och mitt i allt detta har vi ett elnät, sa Sydkrafts Bengt Ekenstjärna på en presskonferens efter att ha rekognoserat Kronoberg med helikopter.

Från Finland, Danmark och Tyskland skickades reparatörer och linjebyggare.

– Vi har köpt upp all kabel i Europa. Och på en del platser använder vi träden istället för stolpar, sa Bengt Ekenstjärna.

Ökad risk för inbrott

Polismyndigheten i Kronoberg konstaterade tidigt att deras ordinarie bemanning inte skulle vara tillräcklig för att möta uppgifterna från räddningstjänsten. Dessutom befarade polisen att inbrotten skulle öka kraftigt när hela samhällen var mörklagda. Länspolismästaren begärde redan på måndagen att få kalla in länets beredskapspolis. De 40 beredskapspoliserna blev ett välkommet tillskott i länets åtta kommuner.

– Utan dem hade polisen inte klarat att lösa uppgiften med hedern i behåll, säger Tomas Hernander, avdelningschef vid polisen i Kronoberg och samordnare för beredskapspolisen.

Resten var svart

Enligt Magnus Signahl, stabschef för ledningsgruppen i Växjö, är kommunledningen övad för kris, men absolut inte i den här omfattningen. Avsaknaden av telefonförbindelser var ett enormt hinder de första dagarna.

– Då hade vi el här, säger Magnus Signahl och ringar in tätorten Växjö på kartan. Resten var svart.

För direkta insatser har kommunen en frivillig styrka på 20-30 personer som bemannar två bandvagnar och en terrängbil.

– Frivilligstyrkan har byggts upp för att skapa ett lite robustare samhälle när regementen och annat läggs ned, säger Bo Tenlund, ställföreträdande säkerhetschef i Växjö kommun.

Det upprättades värmestugor dit människor sökte sig för att få information, varm mat och en tids samvaro med andra drabbade. Enligt länsstyrelsen i Kronoberg evakuerades 300 personer från sina hem, men prognoserna om kallare väder oroad. I bland annat Växjö kommun

ordnades ytterligare 3 till 400 bäddar för en eventuell evakuering.

– Hotellen var inget alternativ eftersom kraft- och telebolagens utländska "gästarbetare" bodde där, säger Peter Rydell i kommunens krisledning.

Katastrofen i Sydostasien kan ha lett till att de stormdrabbade till en början tog el- och teleavbrottet med lugn.

– Men nu börjar folk tröttna. De är förbannade över att det tar så lång tid, säger Magnus Signahl.

Hemvärnet hittar

De militära resurser som satts in i uppröjningsarbetet har successivt börjat dras tillbaka. I skrivande stund är 12 000 hushåll i södra Sverige utan ström. Det är främst äldre människor som nu flera veckor efter stormen har allvarliga problem att klara sig.

– Om hushållen inte har kommunalt vatten måste det hämtas på dunk, och för uppvärmning av husen går det åt mängder med ved, säger örlogskapten Ulf Frisödal från Blekingegruppen.

Stödet med uppsökande verksamhet hos äldre och sjuka fortsätter med hjälp av hemvärnet.

– Det ska inte vara en 20-årig värnpliktig som gör det. Hemvärnare hittar i området och är äldre, socialt kompetenta personer, säger major Lars Björk vid Hallandsgruppen.

Hallandsgruppens erfarenheter efter stormen är att kommuner som tidigare drabbats av större kriser också varit snabba med att begära hemvärnets resurser.

– Och ju längre tid en kommun väntat, desto svårare blir det att komma igång med samverkan, säger Lars Björk som oroas över planerna på att skrota MD-organisationen. En nedläggning skulle enligt honom skada Sveriges förmåga att lösa kriser.

– Man ska kunna förnamnen på sina kontaktpersoner i länsstyrelsen eller räddningstjänsten. Sådana nätverk kan bara byggas i grundberedskapen, säger han. ■

FOTNOT: Över tiden har över 1000 hemvärnsmän och frivilliga tillsammans med värnpliktiga och officerare från S1, F17, Ing2, Lv6, P7 och K3 på olika sätt bidragit i uppröjningsarbetet.

Särskilda beredskapspoliserna, som rekryterats ur försvarsmaktens värnpliktiga, har funnits sedan 1999 och har polismans befogenhet och i stort samma utrustning. Men de har tills nu aldrig använts i skarpa situationer.

Ola Tröger, William Andersson och Dan Torkelsson diskuterar vilka vägar som är farbara i trakterna norr om Skruv.

– Det börjar bli mörkt, men vi ska försöka fortsätta en bit in i mörkret. Åtminstone så kan vi spana längs vägarna, säger Dan Torkelsson.

– Förödelsen på vissa håll ser ut som efter eldtillstånd med en mindre kärnladdning, berättar Övlt B-G Svensson, chef för Kronobergsgruppen, efter rekognosering från luften.

SMS-meddelande till Växjö kommuns krisgrupp.

Hemvärnet bra team med räddningstjänsten

Med färsk erfarenheter av sommarens översvämningar fick hemvärnet i Norra smålandsgruppen snabbt igång arbetet.

Stormen drabbade Värnamo kommun mycket hårt. Ofattbara mängder stormfälda träd ligger ute i skogarna med nerdragna el- och teleledningar. Befolkningen på landsbygden har varit särskilt utsatt. Tiotusentals hushåll är utan elström och telefonförbindelser. Även mobilnätet är delvis utslaget. Stora tragedier har utspelats, när livsverk raserats under en natt av oväder. Flera själv-

mord har rapporterats. Lyckligtvis var det varmt för årstiden och ingen snö, vilket underlättade.

Söndagen den 9 januari gjorde Norra smålandsgruppen, NSG en sambandskontroll med cheferna för de tre bataljonerna. Hemvärnet var därför berett.

Så snart räddningsledaren i Värnamo begärt stöd från Försvarsmakten tryckte NSG på larmknappen. Värnamo hem-

Hemvärnsförbanden visade musklerna

Knappt hade vattenmassorna från översvämningen i Lagan i somras hunnit sjunka undan förrän hemvärrnet i Kronobergs län åter drog ut i strid.

I Nils Dackes anda tog de upp kampen mot en överväldigande makt. Den här gången stod emellertid inte Gustav Vasas trupper för motståndet utan det gjorde stormen "Gudrun". När Gudrun svepte fram över Linnés Kronoberg blev förödelsen ofattbar.

– Orientering! Läget i Kronoberg är kaotiskt. Det finns ingen som för närvarande har överblick över hela situationen.

Så uttryckte sig chefen för Kronobergsgruppen, överstelöjtnant Bengt-Göran Svensson när han ringde till Kronobergar-nas förbandschefer under lördagsnatten.

– Hur många motorsågs-kunniga, gärna med egen motorsåg kan du fixa fram tills i morgon bitti klockan åtta?

Vi måste bara fram

Alla väl upprättade larmlistor till trots var det omöjligt att efter stormen nå ut till be-fäl och manskap. Vad gör man när all ström har gått, all telekommunikation lig-

ger nere och vägarna är blockerade av nedblåsta träd? Man jobbar vidare, försö-ker igen, provar nya grepp och ger inte upp. Hemvärrnet fick snabbt ut folk, om än i relativt liten skala.

Plutonchefen Joakim Bjuhr berättar;

– När Bengt-Göran Svensson ringdes at-te jag genast igång med att ringa, skicka sms, åka runt till folket för att samla ihop dem. Jag fick snabbt ihop 28 man som åk-te in till räddningstjänsten i Ljungby. Vi fick jobba oss fram med allt vi hade, och då menar jag allt. Vi högg med både yxor och fältspadar, sågade oss igenom halv-metergrova stockar med bågsågen. Ja, du fattar själv, vi måste bara fram.

Hemvärnsförbanden visade musklerna i Markaryd, Älmhult, Ljungby, Växjö, Tingsryd, Alvesta samt i Lessebo och Upp-vidinge, hela Kronoberg – på en och sam-ma gång.

Över hela länet kraftsamlade man först på att röja upp vägar, elgator och bedrev

Mc-ordonnanser sökte av ensliga vägar.

uppsökande verksamhet, man kämpade sig fram genom terrängen för att nå fram till isolerade hus. Detta räddade säkerli-gen livet på många Kronobergare.

Livräddande insatser

– När man står där framför en fyra meter hög vall med omkullfallna träd och försö-ker säga sig fram längs vägen, ja, det går inte beskriva. Det hade gått snabbare att säga upp en tunnel att köra 13-bilen i, sä-ger gruppchefen Philip Nilsson trött. Han är en av dem som kom fram till äld-erdomshemmet i Ljungby. I terrängbilen hade de vatten, varmt kaffe och andra för-nödenheter till de behövande.

– Det var en helt fantastisk känsla att komma fram till dem. Vi möttes av en en-

► värnsbataljon med chefen kapten Berne Ottosson i spetsen var som första förband på plats onsdag morgon med 40 personer. Detta var andra gången på ett halvår. Med sommarens översvämningar i färskt min-ne fick man snabbt i gång arbetet.

Rullande 24-timmarspass

Bataljonsstaben samgrupperades med räddningstjänsten på brandstationen i Värnamo, vilket var mycket värdefullt från ledningssynpunkt. Torsdag morgon av-löste Jönköpingsbataljonen med chefen kapten Anders Åhlgren och styrkechef löjtnant Lars Wessel. Fredag morgon tog Höglandsbataljonen med chefen major Jan-Olof Liljedahl över. Rullande 24-tim-marspass således med stabsorientering och regelbunden samverkan med rädd-ningstjänsten.

Uppgiften var att upprätta och betjäna inledningsvis nio sambandsplatser inom Värnamo kommun. Vid varje sambands-

Det tog nästan två veckor att få igång tågtrafiken på södra stambanan.

plats stod ett räddningsfordon för att ge folk möjlighet att larma på 112. I uppgif-ten ingick även att tanka och sköta de di-eseldrivna elkraftverk, som hämtats från Hagshults flygbas.

Senare tillkom uppgiften vattenförsörj-ning med hjälp av tankfordon från flyg-flottiljen i Kallinge.

Mc-ordonnanser från Försvarsmaktens Halmstadsskolor sökte av ensliga vägar till boende på otillgängliga platser.

För hemvärnets personal var uppgiften av mjuk karaktär och tämligen enkel. Det viktiga var att finnas till hands och prata med folk. Uniformerad personal ger trygg-het och många civila har visat sin upp-skattning genom att bjuda på kaffe och prata en stund. En 94-årig Röda korsman i Horda kom med kaffe och nybakta bullar.

Endast en mycket upprörd lantbrukare tyckte att soldaterna skulle ut och röja i skogen. Här kom kunskaperna i krishan-tering väl till pass. Fram till söndag kväll

orm tacksamhet. Folk dunkade en i ryggen på stan och sa: Bra jobbat! Vi var som hjältar i allmänhetens ögon.

Det var inte bara i det direkta stödet till räddningstjänsten hemvärnssoldaterna återfanns. Under onsdagen första veckan utsågs samverkansbefäl från hemvärnet till samtliga kommuner i länet. Samverkansbefälen vet hur man bäst nyttjar Försvarens maktens resurser, kan avgöra om kommunernas begäran går att uppfylla samt koordinerar den militära verksamheten på fältet.

– Kommunen ville ha hit en hel pluton med tre fordon för en uppgift som krävde 12–13 man. Att resten av styrkan skulle kunna göra bättre nytta någon annanstans ville de inte veta av. Det är ett exempel på hur vår kompetens kom till nytta, säger Sten-Inge Fredriksson, chef för 2. hvkompaniet, 11 hvbat.

Även länsstyrelsens ledningscentral Kronoborgen tillfördes hemvärnspersonal.

Bytte kläder

Ännu en gång skulle hemvärnet visa prov på sin smält fantastiska flexibilitet och sina ibland något oortodoxa metoder.

– När man av försäkringsskäl inte vågade låta oss använda motorsåg utan militär utbildning gick vi hem och bytte kläder. Räddningstjänsten anlät oss civilt och vi löste uppgiften, säger Anders Linnér i all hast när han springer förbi mig i korridoren.

16 januari hade ingen person larmat på 112 vid sambandsplatserna, vilket även soldaterna Johann Karlsson och Niklas Leijon, Westbo insatspluton bekräftade. De bemannade sambandsplats Hånger lördagen den 15 januari.

Många frivilliga

Chefen för NSG, överstelöjtnant Michael Isaksson, som ledde insatsen betonar att uppgiften för hemvärnets del gav nyttig övning i ledning, uthållighet för chefer, stab och tross.

Anders Åhlgren:

– Viljan att ställa upp frivilligt är mycket påtaglig. Många tar ledigt från arbetet och ställer upp med sina privata bilar. Det goda samarbetet med räddningstjänsten i Värnamo måste framhållas. Vi börjar bli ett bra team nu, men förhoppningsvis dröjer det länge tills nästa gång.

TEXT: KENNETH WENNBLOM

FOTO: BANVERKET

– Jag hinner inte snacka mer nu, vi måste ut igen innan det blir mörkt.

Anders ingick i en av de röjtåter som gjorde såväl vägar som elgator framkomliga. Några dagar efter vårt möte tillfördes värnpliktsförband med samma uppgift för att förstärka ytterligare. Ett mycket farligt jobb eftersom det under många kullvälda träd fanns strömförande elledningar.

När sambandet inte fungerade upprättade hemvärnet kortvägssamband mellan vissa kommuner för att avge lägesrapport och meddela behov. Det faktum att personalen själva var utan el hindrade dem inte från att se till att andra fick den. Engagemanget för den egna hembygden är nog tillsammans med frivilligheten den största drivkraften i hemvärnet.

Vatten upp till knäna

– Inte nog med att vi har enorma svårigheter att ta oss fram bland alla kullvälda träd, nu kanske vi måste gå omkring med vatten upp till knäna också. Niklas Centervall leder vid tidningens besök den militära verksamheten i Ljungby och har fattat beslut om att kalla in en pluton ur F7 för att avlösa hemvärnssoldaterna. Han har just nåtts av beskedet att vattenflödena i Lagan återigen är oroväckande höga. Det var knappt ett halvår sedan över svämningen i somras.

– Vi är så trötta att vi sover stående men vi löser uppgiften, säger Niklas. Jag ser på hans trötta ögon att han talar sanning. De är trötta men visar inte minsta spår av uppgivenhet eller obeslutsamhet.

Artillerield

Gudrun slog till snabbt och hårt, förödelserna är ofattbar, rapporterna efter kustbevakningens flygningar sa: "Det går inte med ord beskriva hur det ser ut, men en liknelse är att hela länet har utsatts för en ihärdig och kraftfull artillerield". Vattennivån i Lagan är oroväckande hög men stiger inte för tillfället, flera tusen är fortfarande utan el och fast telefon trots att det nu gått mer än två veckor, vattennivån i sjön Möckeln stiger, kylan och snön har kommit liksom tröttheten hos förbanden. Insatsen kommer att pågå i varierande omfattning i ytterligare flera veckor. För Joakim, Philip, Sten-Inge, Anders, Niklas och alla frivilliga hemvärnssoldaterna är slaget om Kronoberg långt ifrån över. Vem har sagt att försvaret inte behövs?

TEXT & FOTO:

LARS-GÖRAN ERIKSSON

FAKTA

Kalmargruppen: Tre officerare skickades till Kronobergsgruppen, 100 hvsoldater för röjning och 13 hvsoldater för uppsökande verksamhet. De primära uppgifterna var att röja vägarna så att utryckningsfordon kunde ta sig fram och kontakta samtliga hushåll.

Blekingegruppen: 32 hemvärnssoldater sattes in för röjning och 30 hvsoldater för glesbygdsinventering. Två mc-ordonnanser och två officerare skickades till Kronobergsgruppen. Röjning av ledningsgator och hembesök i isolerade hus. Tidigt på fredag fanns 75 hvsoldater på plats vid Hallagården. Totalt 120 hvsoldater från Blekinge har varit engagerade.

Hallandsgruppen: Tre sambandsplatser upprättades och tio hvsoldater fanns på plats. Hemvärnsförband hjälpte kommunen att söka upp och besöka hushåll utan el.

Skånska Dragongruppen: 15 hvsoldater sattes in för kok, som mc-ordonnanser mm. De upprättade värmestuga, kokgrupp och sambandsplats.

Älvsborgsgruppen: 45 hvsoldater patrullerade ledningsgator runt Borås och 12 hvsoldater sattes in för uppsökande verksamhet. Totalt skickades 13 mc-förare från FMCK till Ljungby.

Södra militärdistriktet gjorde fyra olika slags insatser. Först säkrades försvarets egna objekt med tanke på larmbortfall på grund av elavbrott. Räddningstjänst utfördes enligt lagen om skydd mot olyckor. Inledningsvis var dessa två kategorier dominerande, men sedan övergick insatsen i stöd till civila samhället och enligt avtal som finns mellan försvaret och Svenska kraftnät.

I månadsskiftet januari-februari var cirka 600 värnpliktiga, hemvärnssoldater, personal från frivilligorganisationer och officerare fortfarande engagerade. De jobbade med evakuering, övervakning i evakuerade områden, vattendistribution, teleförbindelser, elverk, uppsökande av ensligt boende, krisstöd och hjälp åt kraftbolagen.

Göran Boijesen som är chef för Södra militärdistriktet konstaterar att personalen åtnjuter mycket stor respekt och tacksamhet. Uniformsklädda individer möts med uppskattning i hela området.

SAMMANSTÄLLT AV MALIN NILSSON
UNDERLAGET KAN HITTAS
PÅ HEMVÄRNETS HEMSIDOR

Lokalredaktörer

Södra skånska gruppen

Bo Bengtsson
Skåretvägen 3
260 41 Nyhamnsläge
Tel: 042-34 63 67, 070-697 33 53

Skånska dragongruppen

Lennarth Johansson
Nässelblomsvägen 30
290 37 Arkelstorp
Tel: 044-913 49

E-post: lmjoh@swipnet.se

Hallandsgruppen

Roger Bengtsson
Västra vägen 6
302 65 Halmstad
Tel: 035-409 02.070-362 87 27

E-post: r.bengtsson@home.se

Göteborgsgruppen & Älvsborgsgruppen

Lars Brink
Dr Lindhs gata 1
413 25 Göteborg
Tel/fax: 031-82 75 26

E-post: lars.brink@telia.com

Bohus-Dalgruppen

Mats Gillners
Skogsvägen 5
468 32 Vargön
Tel/fax: 0521-22 36 74

Gotlandsgruppen

Jan-Otto Sten
Jungmansgatan 43, 621 51 Visby
Tel: 0498-27 92 95, 0703-64 22 01
E-post: jan-otto.sten@fbu.se

Norra Smålandsgruppen

Kenneth Wennblom
Klostergatan 25
553 35 Jönköping
Tel: 036-16 82 82, 0705-16 82 82

Kronobergsgruppen

Lars-Göran Eriksson
Syrénvägen 10
360 14 Väckelsång
Tel: 0470-352 00, 070-824 02 17

Skaraborgsgruppen

Rolf Larsson
Saleby, Hede,
531 93 Lidköping
Tel: 0510-53 00 33, 070-593 91 98

Livgrenadjärgruppen

Per Sjöswärd,
Övra Drättinge,
590 41 Rimfors
Tel: 0494-231 51, 070-603 97 82

Värmlandsgruppen

Lars-Erik Sundin,
Storsvägen 27,
654 68 Karlstad
Tel: 054-83 14 18, 0708-43 73 03

Södertörnsgruppen

Göran Pettersson
Björkvägen 7
130 40 Djurhamn
Tel/fax: 08-571 515 87

Synskadade kände på hemvärnet

Omkringboende trodde kanske att kriget kommit till Ekeskolan i Örebro. Men det var bara hemvärnet i Örebro som visade upp sig

De synskadade ungdomarna tycker om ljudet från motorcyklarna.

FOTO: EKESKOLAN

● De synskadade ungdomarna bjöds på ett kortare "krigsspel" där de fick se hur en sjukvårdsgrupp tar hand om ett antal skadade personer samt hur en hemvärnsgrupp med hund spårar upp och griper en fiende.

Sedan fick de uppleva föreläggningstält och prova på samband med hemvärnets radioutrustning. De träffade fullt stridsutrustade soldater och klappade eftersökshundarna.

– Det låter kanske inte så märkvärdigt. Men det unika är att vi denna gång åskådliggör hela "krigsspelet" för synskadade och blinda ungdomar, säger Hasse Nyström som är fritidsansvarig på Ekeskolan i Örebro.

Skrattade högt

Som grädde på moset fick de synskadade ungdomarna åka med på en tur med någon mc-ordonans eller ta en tur på flaket på en terrängbil 20. Åkattraktionerna blev oerhört uppskattade.

– Jag har aldrig hört någon som har skrattat så högt och haft så roligt när man åker på flaket på en 20-bil, som dessa ungdomar hade, säger en av hemvärnsmännen som var med och hjälpte till under dagen.

– Det har varit lika roligt för oss som för ungdomarna, säger Johan Fröberg på Livregemen-

tets grenadjärgrupp. Men det har inte varit helt lätt att lägga upp ett program som vänder sig till synskadade eller blinda. Det gäller att fokusera på andra sinnen som hörsel, känsel, smak och lukt. Men någon skottlossning förekom inte. Det var för stor risk att någon av barnen och ungdomarna skulle kunna bli rädda.

En av ungdomarna var Mattias Jonsson som provade att ha på sig en skyddsväst och samtidigt hålla i ett vapen.

– Det är tungt, men man vänjer väl sig, säger Mattias på frågan om hur det kändes.

Begeistrade

Aktiviteterna avslutades under eftermiddagen och det var en mycket nöjd grupp ungdomar och personal som avtackade hemvärnsmännen.

– Det har varit en fantastisk dag, säger Hasse Nyström. Jag har sällan sett elever och personal så begeistrade. Det här var en helt ny upplevelse för många. Inte minst alla ljud från lastbilarna och motorcyklarna, vilket lockade många till en provtur. I flera fall barn som vi aldrig trodde skulle våga åka bak på en motorcykel.

Peder Falk

Örebro hemvärnsbataljon

Jämtländska insatskompaniet ombeväpnas

● Jämtlands "insatskompani" består av tre plutoner och kompaniledning. En fjärde pluton ska organiseras och bemannas omgående.

Eftersom garnisonen i Östersund ska läggas ned finns risk att de framtida utbildningsmöjligheterna försämras. Ett önskemål är att få behålla Dagsådalens skjutfält och skyttecentrum i Kånkbacken. Tyvärr får vi sannolikt mindre tillgång till rutinerade instruktörer. Bristen måste täckas med folk ur hemvärns- och frivilligleden.

Bättre handgrepp

Bland den nya materielen är ak 4B den stora höjdpunkten. Handgreppen vid patron ur är bättre än förut genom att magasinets avlägsnande först eftersom det minskar risken för vådaslott. Däremot får hanteringen av hylsfångaren kritik. En krånglig procedur som dessutom leder till ett onödigt rörelsemöns-ter med laddat vapen.

I ett förvånande stort antal vapen gick inte patronlagesläset att anbringa. Enligt uppgift skulle ju ak 4B vara åtgärdade så att detta ej skulle kunna inträffa.

Riktmedlen trimmas in med så kallad grovinriktning. Den går till så att stocken och slutstycket tas bort och målet skruvas in genom att man först tittar genom riktmedlet och sedan genom pipan. Denna grovinställning ger ett snabbare resultat vid inskjutningen.

Det är dessutom viktigt att riktmedlet sitter på rätt sätt och är rätt åtdraget. Som en säkerhetsdetalj sätts också ett buntband runt riktmedlet.

Efter några timmars PEK-skjutning och stridsskjutning var den samstämmiga uppfattningen att ak 4B är ett suveränt vapen för strid. Tid från upptäckt av mål till bekämpning samt träffprocent, förbättras rejält.

Jan Näsval

Dalarna utbildar på bredden

Under ett par intensiva veckoslut i november genomfördes i Dalregementsgruppens regi ett antal kurser för att kompetensutveckla hemvärnet i Dalarna.

● Tjugo elever mötte upp på halkbanan för att grillas i körning på halkbana med minibuss samt teori. Sådan utbildning måste genomföras innan man får framföra minibuss i försvaret. En minibuss har ju andra köregenskaper än personbil, inte minst när det gäller tyngdpunkten.

Hundtjänstofficeren på gruppen, löjtnant Lennart Hökpers, lade upp en hundövning med hundekipage och gruppchefer ur insatsplutonerna. Tillförs man hundekipage måste man som chef veta hur man kan nyttja dem.

Pressad glasfiber

Under natten gick man i tältförläggning med hundarna i speciellt byggda kojor i pressad glasfiber. Alla kojorna vänds mot tältöppningen för att eldvakten lätt

Så här ser kjojan ut som hunden får sova i.

ska kunna kontrollera statusen på hundarna. I övrigt övades spårning, tagande av objekt samt skjutning för att vänja hundarna vid skottlossning.

Totalt deltog sju hundekipage samt åtta insatsgruppchefer.

Varje hemvärnsbataljon ska ha

Johan Grip från norra bataljon plockar med kortvägsradion.

tre kortvägsradiostationer. Förbanden måste ju fungera utanför det egna länet. Den nya radion har döpts till Ra 763. Sju elever hade mött upp till utbildningen under ledning av FRO, Frivilliga radioorganisationen. Här gick man igenom data, pre-

standa och materielkunskap samt genomförde en enklare sambandsövning. Sedan hemförlovades man för att under ett par timmar genomföra en läns-sambandsövning.

För att kunna breddutbilda hemvärnsförbanden i Dalarna räcker inte Dalregementsgruppens egna resurser till. Därför har vi satsat på att utbilda instruktörer inom olika ämnesområden. Tre kurser genomfördes parallellt med totalt 39 elever. En för skyddsvaktsinstruktör, en för skjutledare på skjutbana och en för C-instruktör.

Det samlade intrycket var att alla tre kurserna genomfördes med hög kvalitet vilket instruktörerna kaptenerna Stefan Pettersson, Stefan Rönnqvist samt Kjell Granqvist har den stora förtjänsten för.

Text & foto: PG Eklöf

Verkan går före skydd

En skarp stridsskjutning med Livgardesgruppens insatskompani imponerade på yrkesofficerare som agerade medhjälpare och kontrollanter.

● Det insatskompani som kapten Börje Astervall är chef för, består av fyra insatsplutoner. Medelåldern i plutonerna är ganska låg och soldaterna är såväl terränggående som duktiga soldater i övrigt.

Okänd terräng

Kravet på intressanta övningar är därför stort och när man fick genomföra en skarp stridsskjutning med strid mot luftlandsättning, uppskattades det mycket. En sådan övning sker i okänd terräng och kraven på initiativ och verksamhet är stort. Övningen utgör slutet på den utbildningskontroll som görs på typobjekt Flygplats. Strid mot luftlandsättning är sannolikt den svåraste uppgift som hemvärnet kan ställas inför.

Plutonchefen får verka tillsammans med sina gruppchefer

i en okänd terräng och efter en stridsplan som plutonchefen utarbetat enbart teoretiskt. Av säkerhetsskäl får man dock göra en torrövning innan övningen med skarp ammunition genomföres.

Avsikten är att samordna eld och rörelse på det inövade sättet så att en grupp skyddar en annan grupps framryckning. Det ställer stora krav på snabbhet och att verkan går före skydd. Dessutom är kravet för godkänt att samtliga figurer (ett hundratal) såväl fasta som rörliga är träffade.

Imponerande kunskap

De yrkesofficerare som medverkade som kontrollanter var mycket imponerade av plutonernas kunnande och engagemang.

– Övningen är intressant från synpunkten rörelse och verkan,

Eld och rörelse är viktigt.

säger fänrik Oscar Dahlstedt, Livgardet. Vi kan för närvarande inte genomföra en sådan stridsskjutning med våra värnpliktiga soldater inom plutons ram. Det krävs mer övning än vad vi har tid till med nuvarande utbildningsprogram.

Även deltagarna tyckte att övningen var givande. Omdömen som kul, bra, roligt med egna initiativ och sådana här övningar vill vi verkligen ha, hördes bland hemvärnssoldaterna.

text & foto: Stig Wallin

Lokalredaktörer

Södermanlandsgruppen

Bo Eriksson, Linde 1416 B
150 23 Enhörna
Tel: 070-360 92 24
E-post: boe@beradd.nu

Livgardesgruppen

Hanseman Caläs
Bohusgatan 27, 116 67 Stockholm
Tel: 08-644 39 69, 070-768 21 85
E-post: ordmix@telia.com

Livregementets grenadjärgrupp

Johan Fröberg
Livregementets grenadjärgrupp
Box 2000, 700 02 Örebro
Tel: 019-39 51 00
E-post: johan.froberg@mil.se

Upplandsgruppen

Fredrik Johansson
Tillinge vaktmästarbostad
745 94 Enköping
Tel: 0171-44 23 09, 070-581 16 92
E-post: info@fphotography.com

Dalregementsgruppen

P G Eklöf, Dalregementsgruppen
Box 701, 791 29 Falun
023-451 83, 070-327 38 22
E-post: pg.eklof@mil.se

Västernorrlandsgruppen

Allan Löf
Häggvägen 10
862 33 Kvissleby
Tel: 060-51 41 50, 070-545 96 75
E-post: 060514150@telia.com

Jämtlandsgruppen

Erik Arthur Egevärn
Box 106, 830 01 Hallen
Tel/fax: 0643-301 25,
010-697 63 46

Västerbottensgruppen

Sven-David Sörensen
Mättgränd 90, 906 24 Umeå
Tel: 090-18 19 18 (b), 090-208 09 53 (a),
070-666 50 53.
E-post: sven.sorensen@ersboda.ac

Johannes Björk
Nygatan 5, 930 15 Bureå
Tel: 0910-78 11 24
070-607 05 78

Norrbottnensgruppen

Göran Ahlman
Råbäcken 75
961 93 Boden
Tel: 0921-48 30 45, 070-669 30 45

Lapplandsjägargruppen Norrbottnens gränsjägargrupp

Sven Kostenius
Rantajärvi 64
957 94 Övertorneå
Tel: 0927-231 50, 070-693 43 19
E-post: svenkos@algonet.se

Eskort är inte bara att köra

En man träffad vid urlastningen. Sjukvårdare saknas. Kamraterna ger första hjälpen.

● Östgöta hemvärns insatskompani övade eskorttjänst med skydd av lastfordon på Kvarn under en helg i november 2004. En övning, trevlig att följa och som gav en del att fundera över.

Det är inte bara att köra iväg i kolonn till platsen där materiel ska lastas, fortsätta till platsen för lossningen och att under vägen se upp för eldöverfall.

Det är mer än så att tänka på: En förpatrull som säkrar lastningsplatsen innan hämtnings-

fordonen kommer dit. Alternativ handlingsplan om motståndaren skulle släppa förbi förpatrullen utan strid. Alltid vänta tills hela styrkan är på plats. Det mesta kan hända, den som anfaller har alltid initiativet och facit i hand.

Vid lossningsplatsen är det samma sak. Förpatrullen måste säkra, innan transporten kör in för att leverera godset. Eftersom vi alltid måste ha infiltration och förräderi med i kalkylen är det

vid lastnings- och lossningsplatserna fienden lättast kan komma åt transporten.

Under transportsträckan får man räkna med eldöverfall. Även då kan fienden släppa förbi förpatrullen och huvudstyrkan angripas. Vägvalet är därför viktigt. Alternativa körvägar måste rekognoseras. Körbanans beskaffenhet, vägars och broars bredd och bärighet, att de är intakta, ja allt som har med framkomligheten att göra måste klaras ut i förväg. Lämplig uppgift för mc-ordonnanser.

Men hur var soldaterna då?

Sammanfattningsvis föredömligt bra. Fin förbandsanda, vilket torde bero på sammansvetsningen under den längre utbildningstiden inom insatsplutonerna än för hemvärdet totalt. Samtidigt är det yngre motiverade soldater som fått modern utbildning av nytänkande trupp-utbildare.

**Text och foto:
Per Sjöswärd
Livgrenadjärgruppen**

Jönsigt folk i Dalarna

Värmlandsgruppen läggs ner: Fyra värmlänningar åkte därför på Dalregementsgruppens instruktörsutbildningar under hösten 2004.

● Målet var att instruktören efter godkänd examination ska kunna genomföra praktiska skyddsvaktsmoment, teoriutbildning och prov för omförordnande av skyddsvakter.

På lördagen fick vi tillämpa skyddsvaktstjänst utomhus, allt från hur man uppträder, kroppsspråk, hur man visar sin attityd med röstens hjälp till mer handgripliga moment – från att avvisa till rena nödvärnssituationer.

Vi utarbetade övningspromemorior som vi fick tillämpa på söndagen. En i övningstruppen föreföll lite virrig. Trots att han ingick i en insatspluton höll han inte sitt vapen berett och gick flera gånger i sin kamrats skottfält. Jag tänkte att det var allt jönsigt folk i insatsplutonerna i Dalarna, men det framgick ju

Kontroll av fordon.

sen att han hade blivit vidtalad så att man skulle se hur jag som instruktör agerade och jag svalde betet utan att ana något.

Vi fick också ett exempel på en övning i duellsituation. Man skulle springa fram, ladda vapnet och avge eld mot sin "motståndare". Till slut var det bara en dalmas och en värmlänning kvar. Hur det gick? Jo, Värmland

kom på en hedersam andra plats, medan Dalarna kom näst sist.

Det är mycket bra att man samordnar utbildning så här, dels är det roligt att se nya ansikten och vistas i ny miljö, dels är det värdefullt att utbyta erfarenheter med personal från andra landsändar.

Text och foto:

Sara gillar granatgevär

● Man frågar inte gärna efter damers ålder, skonummer, vikt eller kroppslängd, även om det kan kännas berättigat. Den som ser denna nätta varelse har svårt att begripa att hon faktiskt är utbildad granatgevärsskytt. Vilket innebär att bära på en 14 kg tung pjäs, utöver egen stridspackning och personligt vapen.

Sara Millving är linköpingsbo och pluggar för närvarande på Komvux i Orsa. Hon ryckte ut från P 18 Visby i april 2003. På

frågan var-
för hon

sökt sig till hemvärnet svarar hon att "det är ett bra sätt att kunna göra något för försvar-
ret". Sara tycker att verksamheten i ett vanligt hemvärnskompani saknar action och har därför sökt sig till den insatspluton som håller på att organiseras i Östanstångs bataljon.

Hennes kompanichef har ordnat det så att soldaterna i insatsplutonen gör sina obligatoriska 20 timmar inom kompaniet, för att sedan spä på med vad som krävs inom insatsplutonen. På så sätt räknar man med att det ska finnas en länk mellan plutonen och kompaniet, vilket torde vara till fördel för den sociala delen av verksamheten.

Text och bild:
Per Sjöswärd

Livgrenadjärgruppen

Nu kan Jönköping ytövervaka

Hemvärnssoldat Marie Lernevik under spaning.

FOTO: LENNART LARSSON

● Ytövervakning är relativt nytt för hemvärnet. Chefen för Jönköpings hemvärnskompani löjtnant Lars Wessel har utbildat befäl ur det egna kompaniet och befäl från Jönköpings hemvärnsbataljons insatspluton i den för hemvärnet ovanliga uppgiften.

Efter att ha inhämtat kunskaper vid FBU:s kurs i Falsterbo har Lars Wessel genomfört fyra förberedande tretimmars kvällsövningar, två teoretiska och två praktiska. Eleverna har fått sig förevisade materiel och lärt sig

hantera mätskiva M21B, syftkompass och eldledarskiva.

Utbildning i praktiskt handhavande av avståndsinstrument A1-40, syftkompass och streckkikare har givits till eleverna i terrängen kring hemvärnsgården i Skärstad.

Lördagen den 20 november samlades 25 befäl i minus 13 grader på Eksjö garnisons övningsfält, närmare bestämt vid Soåsasjön, Ränneslätt. Det var ett övningsfält täckt av snö med hög och klar luft, ideala förhållanden för en spaningsuppgift.

Övningen startade med repetition av tidigare utbildningstillfällen med stegning enligt modellen AK-tåg (armékompass-tåg) där grupperna själva fick ta ut bäring med syftkompass och efter att de kommit till den tänkta platsen fick upprätta en målsskiss på eldledarskiva över terrängen som skulle bevakas.

Därefter fick gruppcheferna en uppgift att med spaning i gruppstorlek mot flera objekt ta reda på om fienden varit verksam vid objekten. En fientlig B-styrka fanns troligen i terrängen mellan utgångspunkten och det sista objektet. Uppgiften gavs på detta vis till gruppchefen: Spana mot objekt 3 över objekt 1. Rapport till chefen kl. 201030.

Lars Wessel betonar att spaning innebär att undvika strid och det är viktigt att ej själv bli sedd. För att skapa realism var samtliga elever utrustade med simulatorvästar och lasersikten.

Nu blev det ändå sammandrabbning med eldstrid beroende på att fiendestyrkan var engagerad och aktiv.

Text: Kenneth Wennblom
NSG lokalredaktör

Tredje generationen Malmström

● I Kinda-Ydre kompani i södra Östergötland hittar vi hemvärnssoldaten Mattias Malmström, född 1973. Mattias är son till Kent Malmström som föddes 1951, nu ställföreträdande kompanichef. Mattias farfar heter Gustaf Malmström, född 1934.

Denne var under många år kretshemvärnschef i Kisa. Gustaf M. har verkligen lyckats med att föra vidare sitt engagemang inom hemvärnsrörelsen till både son och sonson.

Text och foto: Per Sjöswärd
Livgrenadjärgruppen

Mattias Malmström.

Sega veteraner gör nytta

På Utö pansarskjutfält genomför Södertörnsgruppen stridsskjutningar med veteraner som stöd för säkerheten.

● Haninge veterangrupp har redan erfarenhet från Utöfältet. Tack vare den kompetensen slapp 3. skärgårdshvbataljonen

offra personal för dagslånga vaktpass under sin övning. I hemvärnslokalen torrövade vi på uppgiften. Passen skulle bli långa, mellan nio och fjorton timmar. Sju veteraner i åldrarna 65-75 med olika krämpor i hjärta och andningsorgan, rygg och leder. En ömklig hop, kan tyckas. Men ack så seg och alert, som det skulle visa sig.

Vi hängde med! Beredda på omilt väder i tuffa mångtimmarspass. Ledningen ställde å sin si-

da föredömligt upp. Förstärkningsplagg skaffades fram. En postering i vindpinat strandläge försågs med terrängbil 11 som postkur. Ett annat utrustades med stor presenning, stol och liggunderlag. Där riggade vi upp ett prima överlevnadsskydd mellan träden.

Sålunda beredda och med den behändiga, handburna radion upprätthöll vi bevakningen. Förbindelseprov halvtimmevis, ständig radiopassning. Förpläg-

nad, utmärkt och riklig, kördes osvikligt ut till oss.

Visst var passen påfrestande, men tiden rann snabbt iväg, mycket tack vare sambandsradion och gemenskapen. Löpande följde vi med händelserna. Sakerhetschefen major Magnus Johanssons krävde stringens i rapporteringen.

Sammanstevsade sedan många år gick vi stärkta ur provningen.

Arne Lindgren

Håll fingrarna bort från namnet

"Hemvärnet är den sista verkliga möjligheten att manifestera och vidmakthålla försvarsviljan i hela landet."

Att uppnå och vidmakthålla hemvärnets förmåga kräver inte något namnbyte.

Rubriken "Cheferna för namnbyte" i den sedvanligt mycket informativa tidskriften "Hemvärnet" 5/6 2004 har inspirerat detta inlägg.

Redaktionen ansåg tydligen att namnfrågan "tog ett steg framåt" då ett 50-tal hemvärnsbataljonschefer den 20–21 november var på träff hos rikshemvärnschefen i Stockholm.

Vid en informell omröstning ansåg en majoritet av de närvarande att hemvärnet skulle döpa om sig.

Rikshemvärnschefens favorit "Nationella insatsstyrkan" väckte församlingens gillande. Cheferna tog med sig frågan hem för fortsatt diskussion och ett beslut skall tas på rikshemvärnstinget i november.

Man förvånas över att rikshem-

Debattregler

Många vill vara med på Läsarnas forum. Skriv därför kort, högst 3000 tecken, och koncentrera dig till ett ämne i taget.

Redaktionen förbehåller sig rätten att redigera (korta) insända bidrag. Anonyma insändare accepteras bara i undantagsfall.

Redaktionen måste dock alltid ha namn och adress. Ange om du önskar placering i nättidningen eller papperstidningen.

Adress:
Tidskriften Hemvärnet,
Debatt, 107 85 Stockholm

Illustrationer ur "Soldatinstruktion för armén. Materiel." 1960 års upplaga.

Följ debatten på nätet:
www.hemvarnet.mil.se

Stridsvagnsminorna m/41-47, m/47 och m/52.

värnschefens inte tagit intryck av den något förlägna oviljan mot namnbytet på tinget utan fortsätter att tjata. Det fanns ingen övertygande majoritet för hans förslag då och säkerligen inte bland gräsrotterna ute i hemvärnsrörelsen heller.

Ingen rikshemvärnschef har tidigare ifrågasatt benämningen hemvärn. Chefskapet har i olika mån uppfattats som ett förtroendeuppdrag och detta har man värdesatt i den på frivillig grund organiserade hemvärnrörelsen.

Hemvärnets främste myndighetsföreträdare anser emellertid nu att hemvärnet måste döpas om. Många med långvarig erfarenhet av hemvärnet kan intyga att hemvärnsrörelsens kontinuerligt har varit stadd under utveckling vad gäller organisation, utrustning och uppgifter. Detta alltifrån tillblivelsen 1940 med det läge och krav som då var och vidare kontinuerligt som det hela är i dag. Hemvärnet är inte ett värnpliktigt fältförband. Men självfallet har man i alla år lojalt och oförtrutet omorganiserat, anpassat sig och löst ställda uppgifter på bästa sätt. Men hemvärn har det varit hela tiden. Många har säkert önskat att inte jämt vara under omorganisation.

Det vore intressant att höra vad rikspolischefen anser om att benämningen "Nationella insatsstyrkan" övertas av hemvär-

net. Vanliga hemvärnet anses vara rätt mylla för insatsförband. Att uppnå och vidmakthålla hemvärnets förmåga kräver inte något namnbyte.

Yrkesbefäl på olika nivåer inom Försvarsmakten har i många fall tidigare sett hemvärnspersonalen över axlarna och haft stora bekymmer att verkställa erforderlig materiell utveckling. Kanske tycker en del fortfarande att det inte är tillräckligt yrkesmässigt eller fint nog att föra befäl över hemvärnsförband även om det är det enda som bjuds.

Är kanske detta en inneboende känsla som driver en del att till varje pris driva genom ett namnbyte på hemvärnet. Samtidigt gäller det tydligen att inbilla medborgare och "stridisar" i hemvärnet att, vad som alltid påstås vara "mindre och vassare", åstadkoms genom ett namnbyte i linje med "ordets makt över tanken". Ändå varnas det för A- och B-lag.

Många i hemvärnet drar sig för att utan vidare ställa sig under befäl av yrkesbefäl eller reservare. Man vill hellre ledas av någon av "sina egna" som visat att de förstått vad hemvärnet är.

Hemvärnets goda anseende som byggts upp genom åren, inte minst genom hjälp till kommuninnevånare som hamnat i svåra situationer, är inte betjänt

av ett identitetsdöljande namnbyte. Även kungen tyckte, tillfrågad, att namnet hemvärnet är så djupt rotat att det kanske bör behållas.

Det gäller nu för hemvärnspersonalen att stå på sig och visa att man har förmåga att klara de uppgifter som ställs precis som man alltid har gjort. Försvarsmakten har visserligen slagits i spillror av försvarsnegativisterna i den av statministern så omhuldade "parlamentariska majoriteten". I fattig-Sverige har man endast råd med 30 000 frivilliga hemvärnsmän. Det hänger nu på er som blir kvar om det kommer att finnas något insatsförsvär i verkligheten. Hemvärnet kom till i farans stund som en reaktion bland medborgarna på statsmaktens vanskötsel av försvaret. Om alla dagens förhoppningar om den eviga freden slår fel igen eller om hotbilden blir elakare än vad man vill tillstå, kommer medborgarna åter att få ta landets försvar i sina egna händer, alla små internationella säkerhets-politiska äventyr till trots. Hemvärnet är den sista verkliga möjligheten att manifestera och vidmakthålla försvarsviljan i hela landet. Om försvarsmotståndarna utnyttjar vunna framgångar, vilket kan förväntas och fortsätter med sitt uppsåt att helt utrota allt försvar av vårt land, lever även hemvärnet farligt. Hemvärnsrörelsen får med hänsyn till sin historiska bakgrund aldrig ge upp. Gör den det, är det nog helt kört för gott.

Det vore mycket tacknämligt och underlättande i en svarstid för hemvärnet om rikshemvärnschefen upphörde med att på alla sätt och till varje pris få bort förbandsbeteckningen "hemvärnet" i en rörelse som han fått förtroendet att leda och tjäna.

Arne Fridolfsson
hemvärnsveteran

Jag efterlyser en debatt!

Politiker och militärer pratar mycket om Sveriges internationella uppdrag. När skall svenska folket tillfrågas om de verkligen vill skicka ut svenska män och kvinnor till operationer som uppenbarligen kommer att kräva mer än de fredsbevarande uppdrag vi hitintills haft.

Politikerna verkar ta för givet att det är svenska folkets uppriktiga vilja att vi sänder iväg våra medborgare till krigshärda som vi inte riktigt känner oss delaktiga i. Det är något helt nytt för oss i Sverige. Scenariot är inte de relativt fredliga FN-missioner vi i dag bedriver. Svenska medborgare kommer i än högre grad än i dag att åka returresan insvepta i Sveriges fana.

Hoppas att debatten kommer igång på allvar innan det är för sent. Det är lätt att vara stursk innan man gett sig in i verksamheten. Jag anser givetvis att Sverige skall fortsätta att agera när FN så begär. Sverige har genomfört sina uppdrag med gott betyg och vi är en efterfrågad seriös resurs på den internationella arenan. Men när EU skall agera världspolis i konkurrens med USA så är vi nog väldigt fel ute. Svenska kyrkan har knoppats av från svenska staten och med den korsriddarna.

P. Sjöstedt
Åstorps hvkompani

De e' int' kloka i Stockholm

Kan någon förklara för mig varför Skånska dragongruppen skall upphöra som självständig MD-grupp när det är en av de största grupperna enligt statistiken?

Dessutom ligger den i Sveriges befolkningstätaste distrikt. De e int kloka i Stockholm!

Jag är ej bakåsträvar, bara undrar!

P. Sjöstedt

Insatsförsvaret är en bluff

"Det fanns oftast ömsesidigt beroende mellan personalen och man respekterade varandra."

För fem år sedan kunde Sverige, på regeringens order, snabbt mobilisera 13 "battlegroups" inom 24 timmar.

Efter ytterligare 48 timmar fanns 13 stycken brigader (13 x 5000 man). Motiverade och välövade officerare, reservofficerare och trupp som kände varandra väl och hade förbandsanda. Träning skedde regelbundet, befäl varannat år och förbandet var fjärde år. Ett stort antal av förbandens personal hade tjänstgjort i utlandstjänst, oftast med sitt ordinarie krigsförband. Det fanns oftast ömsesidigt beroende mellan personalen och man respekterade varandra. Deltagande på hemvärnsövningar var oftast stort och man kände varandra väl.

Uppgifterna för dessa förband var av "invasionsförsvarskarakter". Med nya uppgifter för dessa förband skulle de i Sverige eller utomlands (efter lagänd-

Språnghandgranat m/45 B.

ring) snabbt kunnat användas. Tillförsel av ny materiel skulle naturligtvis också ske, anpassade för uppgifterna. Alla typer av markuppgifter skulle sannolikt kunnat lösas med ett gott resultat då, nu och i framtiden.

I dag kan Sverige först år 2008

ställa upp med en reducerad "battlegroup" (Finland och Norge måste även tillföra trupp innan förbandet kan utnyttjas fullt ut). År 2008 sägs insatstiden bli cirka 30 dagar, efter regeringens beslut. Förbandsandan lär vara svår att uppnå? Rekryteringen kan komma att bli besvärlig med alla nedlagda truppbi-dragsförband (I 5, K 4, AMF 4 med flera).

Slutsats: År 2000 13 "battlegroups" inom 24 timmar där efter 13 brigader och cirka 100 hemvärnsbataljoner inom 48 timmar.

I dag endast cirka 60 hemvärnsbataljoner och eventuellt inelligande åldersklass.

År 2008 en "battlegroup" inom 30 dagar. Hemvärn?

Insatsförsvaret är en bluff! Talet om det gamla förrädsställda mobiliseringsförsvaret är felaktigt.

Lars Björk

Försvarsdebatt i sandlådan

"Det ena utesluter ju inte det andra?"

Varför skall allting ställas i relation till något annat?

De framtida hoten mot Sverige är enligt politikerna (för svenska folket begriper sig inte på sånt här) IT-sabotage, terrorism, naturkatastrofer med mera. Varför skall vi ominrikta det militära försvaret mot hotbilder som inte har med militär förmåga att göra? Måste vi alltid ha antingen det ena eller det andra? Vi behöver kanske både och. En militär kapacitet för militära hotbilder och en civil kapacitet för ovan nämnda hotbilder.

Vi hade en gång något som hette civilförsvaret som såvitt jag förstår ej längre existerar. Kunde ju varit en grundbult för en vidare utveckling av ett för svar mot civila hot. Det ena utesluter ju inte det andra. Försvarsdebatten förs på en sandlå-

Säkring och osäkring av trampmina m/43.

denivå i dag. När man lyssnar på folk från svenska freds som uttalar sig i tv så tror man knappt att de vaknat på morgonen. De lever i någon sorts vanföreställning om att "om vi skrotar bort hela försvarsmakten, så kommer det aldrig mer att bli krig" Barn är så naiva! Det är Sveriges framtida säkerhet de kohandlar om i riksdagen, på en nivå som ej är värdig en nation av Sveriges dignitet.

P Sjöstedt

Annons

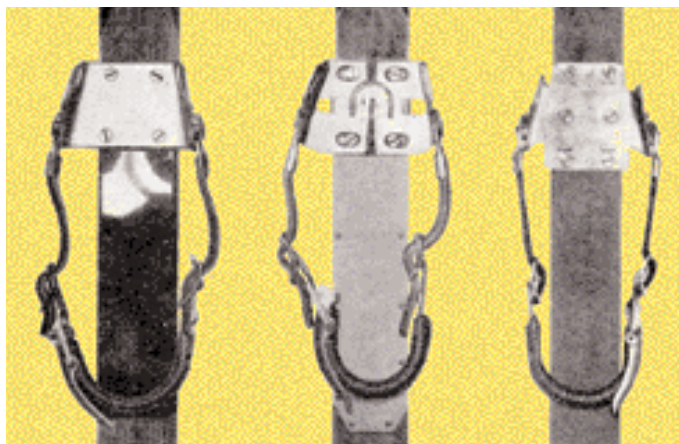
Var det rätt att slakta civilförsvaret?

Tio fanatiker med sprängämnen och gifter kan stanna Sverige, hundra kan ödelägga det. Var det rätt att nedrusta civilförsvaret?

Risken att Sverige skall drabbas av ett jordskalv av den magnitud som drabbat Asien, är osannolik, samma gäller risken att Sverige skall drabbas av ett angreppskrig i närtid. Däremot finns alltid risken för naturkatastrofer som översvämningar och skogsbränder, liksom att det sker utsläpp av radioaktiva eller giftiga ämnen vid haverier i kraftverk och processindustri. Dessa hot finns varje dag, och där kan vi inte räkna med någon förvarning eller återtagandetid som det heter i militära sammanhang.

Om nu sker som vissa vill, att Sverige skall ta större del i krigshandlingar utomlands, finns också risken för terrordåd mot industrier, kraftverk och infrastruktur, som med små insatser kan skapa förödande återverkningar på hela samhället.

Sveriges civilförsvär har nedrustats mycket mer än det

Skidbindningar. Helt, två- och tredelat tåjärn.

militära försvaret. I Eskilstuna fanns för några år sedan i storleksordningen 1000 personer inskrivna och materiel förrädsställd på orten. Personalen hade en grundutbildning i befattningen och nyckelpersonal övades regelbundet. Allt detta är slopat, det enda som reellt återstår är cirka 100 personer, kommunens hel- och deltidsperso-

nal inom räddningstjänsten.

I civilförsvaret fanns stabs och servicepersonal, men framförallt personal för att utföra räddning av liv och egendom, sjukvårds-, räddnings- och röjningspersonal, personal för inkvartering och utspisning. Man kunde också påräkna förstärkningar genom den tjänstepliktslagstiftning som finns, men som enligt

förslag skall slopas. (Sant är att lagstiftningen inte medgav mobilisering av civilförsvaret förrän vid en viss beredskapsgrad, men sannolikt ett enkelt problem.)

Under samma tidsperiod har också infrastrukturföretag som elkrafts- och teleföretagen reducerat sin underhålls- och driftpersonal. Redan i dag, vid relativt begränsade katastrofer som översvämningar, skogsbränder och vid eftersök av försvunna personer, har inte polis och räddningstjänst den numerär som erfordras utan hitintills 1:a har hemvärnet bidragit med väsentliga insatser. Det kommer inte heller att bli möjligt i samma omfattning, då landets hemvärnspersonal skall reduceras från tidigare planerat 100 000 till 30 000 man.

Frågan är: Är vi mindre sårbara nu – var det rätt att slakta civilförsvaret?

Jan Andersson

Svar till Sören J, 4 bat

Ryggdunkande ger dålig produkt

"... en stor del av hemvärnets personal platsar bättre i en hembygdsförening"

Ryggdunkandet har existerat bland hemvärnets amatörbefäl allt för länge nu. Det förekommer inte bara i officerskåren. Är det ingen mer än jag som ser kopplingen ryggdunkande och dålig produkt. Skattebetalare och politiker beställer kvalitet och får kvantitet (förhållandevis dålig sådan).

Så har det sett ut i hemvärnet på många håll genom åren. Dåligt chefskap, med resultatet dåliga förband. Förband som har funnits för sin egen skull.

Jag anser givetvis inte att hemvärnet till hundra procent består av inkompetent personal, men vågar med säkerhet påstå att en stor del av hemvärnets

personal platsar bättre i en hembygdsförening. Den som inte förstått politikernas och ÖB:s nya inriktning av Försvarsmakten hänger liksom inte riktigt med. Kvalitet och förband som kan verka här och nu är den nya given. Det är på allvar nu! Officerskåren som nu blir övertalig platsar mer än väl i det nya hemvärnet med sin kompetens. Har en känsla av att det är just vad som skall till för att snappa upp lite halvsömninga "kompanier".

Jag vill än en gång understryka att hemvärnet också har ett antal seriösa och till bristningsgränsen arbetande hemvårnare. När det gäller den demokratiska processen kontra

ryggdunkandet så framgår det klart och tydligt hur det har varit med den saken bland amatörbefälen genom historien. Det är bara att titta på våra ting och råd. Kvinnor och personal under 40 år är mer undantag än regel.

För att inte tala om personer med utländsk härkomst. Jag förstår i och för sig din rädsla för att vi skall bli undanknuffade, men det kan väl inte vara det viktigaste. Viktigast för hemvärnets fortsatta existens torde vara att vi kan lösa våra uppgifter som ett enat förband, nu och i framtiden.

Jag kan berätta att en f d yrkesofficer, numera reservare avsluter sig till vårt förband och vi

ser möjligheterna med detta. Kompetensförstärkning enkelt uttryckt. Om han blir kompanichef eller Lasse i ledet är för mig likgiltigt. Kompetensen är avgörande. Mycket av hemvärnets nuvarande problem härrör enligt mig från hemvärnets klassiska modell: "jag står på tur att klättra upp". Avslutningsvis vill jag bara påminna om något jag lärt mig på mina kurser i hemvärnet. Chef kan vem som helst utses till. Ledare kan bara den vara som besitter rätt egenskaper i sig själv. Är du en ledartyp så har du en framtid som hemvärnsbefäl oavsett hur många dåliga officerare som konkurrerar med dig. Stå på dig Sören!

P. Sjöstedt

Högt spel med Sveriges säkerhet

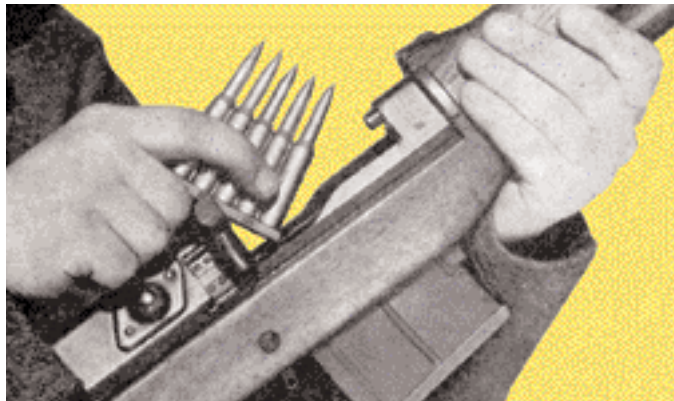
"Det tar årtionden att bygga upp den försvarsförmåga som raserats över en natt i form av nedläggningen av folkförsvaret."

På senare tid har en häftig debatt vaknat i försvarsfrågan. Jämfört med försvarsbeslutet år 2000 verkar det finnas större utrymme för oliktankande att säga sin mening. De som då aktivt eller passivt stödde nedläggningen av folkförsvaret ser i dag att de satsat på fel häst. Nu engagerar de sig för att rädda det som räddas kan när de egna intressena hotas.

I dagsläget är det dock viktigt att lyfta blicken och se bortom de egna kasernernas staket. Vi har en försvarsmakt som kostar lika mycket som på 1980-talet men som knappt kan lösa några alls av de uppgifter den ålagts av riksdagen.

Vi kan i dag inte ensamma ställa upp med de styrkor som EU efterfrågar för tjänst i andra länder. I detta fall måste vi söka samarbetspartners. Men är vi klara med debatten om svenska folket är villigt att acceptera de förluster som fredsframtvängande operationer oundvikligen medför?

Vi klarar definitivt inte av att

Hur patronknippet anbringas vid laddning

försvara vårt eget land mot angrepp av något slag.

Vi har mycket liten återtagningsförmåga om hotbilden i vår närhet förändras.

Vår underrättelsetjänst må vara duktig på att tyda omvärldens signaler och vi kan kanske göra materielinköp i utlandet. Ändå kommer det att ta årtionden att bygga upp den försvarsförmåga som raserats över en natt i form av nedläggningen av folkförsvaret.

Försvarsförmåga är inte en fråga om siffror, tabeller och kängor i ett förråd. Nej, det är

känslan hos befolkningen att landet kan och skall försvaras mot alla angripare. Det är inte något man bygger upp i en handvändning om majoriteten av medborgarna inte längre känner sig delaktiga. Endast genom att alla får vara med och dra sitt strå till stacken kan ett litet lands vilja att överleva bli så stark att man kan motstå ett angrepp. Är detta inte en något föräldrad doktrin? Nej, den är fullt användbar för den som vill använda sina väpnade styrkor för i första hand det egna landets försvar och inte för att gå ut

i tvivelaktiga anfallskrig långt från våra gränser.

Exemplet Finland visar att man genom att ha kvar allmän värnplikt både kan försvara det egna landet och skicka lika mycket folk som vi på internationella uppdrag.

Försvarsmakten sägs ha förmåga att möta hot mot Sverige i dag och i framtiden men vad gör vi om framtiden inte ser ut som i dag? Var finns den flexibilitet vi måste ha för att kunna avvärja hot som ännu inte syns på våra dataskärmar och som kanske inte går att bekämpa med dagens fåtaliga insatsförsvaret. Svaret är enkelt – återtagningsförmågan och flexibiliteten är i praktiken lika med noll i dagens system. Det är ett högt spel med landets säkerhet man nu spelar och detta är ett minst lika viktigt ämne att debattera som vilka garnisoner som skall läggas ned och vilka som för tillfället skall fredas för ytterligare en kort tid.

**Anders Karlsson
och Bertil Kantola
Kiruna/Männikkö**

Vi vill öva på egen hand

"Jag vill personligen inte åka iväg med folk som jag inte kan lita på."

Hemvärnet står för nya utmaningar som vanligt, organisationen ändras och nya planer läggs.

Insatskompanierna skall vara vår spjutspets inom hemvärnet.

Vi skall ha den bästa utrustningen. Varför ska vi få så fin utrustning om vi ändå övar så lite som vi gör idag?

Varför inte ändra på reglerna och låta kompanier, plutoner eller

grupper få öva på egen hand?

Det är inte en ekonomisk fråga. Jag tror det finns flera som skulle kunna tänka sig att öva utan att få betalt. Man måste inte öva med ammunition varje gång.

Vill försvarlets ledning att vi skall vara på topp inom hemvärnet och insatskompanierna så tycker jag de kan se över detta.

ÖB vill skicka oss på utlandstjänst. Jag vill personligen inte åka iväg med folk som jag inte kan lita på. Jag har förtroende för mina kamrater, men med de få timmar vi får i övningstid så känns det ändå inte helt säkert.

Insatssoldat

Den röda faran (läs den kommunistiska faran)

Under det kalla kriget hyste Sverige en rädsla för den röda faran från öster. En fullskalig invasion var vad vi skulle värja oss emot.

Det skulle kosta angriparen oerhörda förluster om de satte

foten på svensk mark. Ironiskt sett, med tanke på vem som dikterar villkoren i svensk försvarspolitik, så kan man säga att de röda kommer mycket billigt undan!

P Sjöstedt

Rökfackla m/55.

POSTTIDNING

Avsändare: Tidskriften Hemvärnet, 107 85 Stockholm

Fel adress? Om din tidning kommer med fel adress, uteblir eller skickas till dig, trots att du lämnat hemvärnet, ska du i första hand vända dig till din militär-distriktsgrupp för rättelse, inte till tidningens redaktion. Detta gäller all krigsplacerad personal, både hemvärnsmän och avtalspersonal.

Bevaka broar utmaning för chefen

Typobjektutbildningen i Stockholm för 2005 och 2006 handlar om att skydda broar och förbindelser:

En motljusbild tagen från bastun på Hotel Clarion som gränsar Söderleden mot Globen. Den äldsta Skanstullsbron, som inte syns på bilden, ligger betydligt lägre bort och är en klaffbro över Hammarbyslussen.

Stockholms stad är belägen på 13 bebodda öar som förbinds med drygt 150 broar av olika typer: fasta broar, öppningsbara broar och broar enbart för spårbunden trafik. Exempel på förbindelser är Hammarbykanalen och Essingeleden som har flera stora broar och en sträckning på flera kilometer som trafikeras av 130 000 fordon per dygn.

Ett antal större broar kan bli objekt för att bevaka och skyd-

da mot sabotage eller vid ett militärt skarpt läge. Dit hör Västerbron, Skanstullsbroarna, Alviksbron, Liljeholmsbron och Lidingöbron.

Fältövning

Under våren 2004 genomförde major Sune Hansson, Livgardesgruppen, en fältövning med hvbefäl ur Stockholm och Arlanda hvbataljoner vid några av Stockholms viktigaste broar. Syftet med fältövningen är att

öka förbandschefernas förmåga att taktiskt och stridstekniskt utnyttja förbandet på ett riktigt sätt vid dessa broar.

Att skydda eller bevaka en bro är mer en fråga om chefernas förmåga att utnyttja och gruppera förbandet på ett riktigt sätt, än hemvärnssoldaternas förmåga att lösa olika uppgifter.

Prioriteringen kommer därför att ligga på muntliga stridsövningar för alla hvbefäl vid olika broar i Stockholm.

Under typobjektsåret kommer också kompanierna att både öva vid gamla Ståketbron och vid vissa broar inne i centrala Stockholm. Sune Hansson:

– Under fältövningen delades det ut ett kompendium som ska användas i utbildningen och som behandlar olika brokonstruktioner. Det är viktigt att befäl får insikter i olika broars konstruktion, dess svaga och starka sidor och hur man kan aptera laddningar för att förstöra olika broar.

Bro X:s svaga sida kan vara en tunn brobeläggning som lätt kan penetreras med sprängmedel, medan bro Y har starka bropelare.

Utanför Stockholm

Sune Hansson påpekar att hemvärnsförbanden däremot inte är lämpade för försvar av bro vid risk för luftangrepp. Däremot kan det vara aktuellt att bevaka och skydda, vilket kan innebära att ha särskild observation på punkter i terrängen varifrån robotar eller raketer kan avlossas.

Enligt riktlinjerna för Hemvärnet efter 2004 kan det också bli aktuellt att agera vid broar utanför Stockholm, som Södertäljebroarna eller broförbindelserna efter E20.

Nya utmaningar

Förr var hemvärnsförbandens ansvar skyddsobjekt som radiomaster, ammunitionsförråd, transformatorstationer. Livgardesgruppens bataljoner klarar i dag kvalificerade uppgifter som strid i bebyggelse och skydd av flygfält. Detta har övats som typobjekt under de senaste fyra åren. Efter typobjekt "Bro/förbindelser" kommer typobjekt "hamn" att genomföras under 2007–2008 vilket blir nya utmaningar.

Text & foto:
Hanseman Calås